

DOSSIER SOBRE EL PROCÉS SOBIRANISTA DE CATALUNYA*

Gerard Martín i Alonso**

Resum

El procés sobiranista endegat a Catalunya per les institucions catalanes, amb el suport d'una importantíssima part de la societat civil, s'ha convertit en l'aspecte central i més controvertit del debat polític sobre l'organització territorial del poder, en el marc del sistema de descentralització política que configura l'Estat de les autonomies. Aquest procés sobiranista, fonamentat en el dret a decidir del poble de Catalunya, ha estat, d'una banda, l'origen de nombroses iniciatives de les institucions catalanes, que han motivat la resposta automàtica de les institucions espanyoles; de l'altra, també la comunitat europea i internacional han prestat i continuen prestant atenció a l'esmentat procés. Són també molt nombroses les anàlisis dutes a terme per part de la doctrina constitucionalista i de la ciència política sobre diferents aspectes vinculats al procés sobiranista, que s'ha situat en el centre de la discussió doctrinal. La sistematització de tot aquest conjunt d'iniciatives, actuacions i estudis té la virtualitat de fer palès, amb dades objectives, aspectes rellevants de l'evolució del procés sobiranista des del seu naixement fins a juny de 2017, data de tancament del present Dossier.

Paraules clau: Procés sobiranista; dret a decidir; secessió; referèndum; consultes populars.

DOSSIER ON THE PROCESS OF CATALAN SOVEREIGNTY**Abstract**

The process of sovereignty, started in Catalonia by the Catalan institutions, with the support of a significant part of the civil society, has become the central and most controversial aspect of the political debate on the territorial organisation of power within the framework of the system of political decentralisation that shapes the State of the autonomies in Spain. On the one hand, this process of sovereignty, based on the right of the people of Catalonia to decide, has been the source of several initiatives on the part of the Catalan institutions that have resulted in an automatic response from the Spanish institutions; and on the other, the European and international community has paid attention, and indeed continues to pay attention to the aforementioned process. Constitutionalist doctrine and political science have carried out several analyses of the various aspects linked to the sovereignty process, placing the process at the heart of the doctrinal debate. The systematisation of this series of initiatives, actions and studies has the advantage of highlighting, with the use of objective data, important aspects linked to the evolution of the sovereignty process from its beginnings up to the close of this dossier in June 2017.

Keywords: Catalan sovereignty process; right to decide; secession; referendum; popular consultations.

---

* Document tancat el 20.06.2017

** Gerard Martín i Alonso, cap de l'Àrea d'Assessorament sobre l'Organització Territorial del Poder de l'Institut d'Estudis de l'Autogovern. Professor associat de dret constitucional a la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona. Baixada de Sant Miquel, 6-8. 08002 Barcelona, wgmartin@gencat.cat

Citació recomanada: MARTÍN ALONSO, Gerard. «Dossier sobre el procés sobiranista de Catalunya». *Revista Catalana de Dret Públic*, núm. 54 (juny 2017), p. 199-236, DOI: [10.2436/rcdp.i54.2017.2996](https://doi.org/10.2436/rcdp.i54.2017.2996).

Sumari

Introducció

1 Actuacions impulsades per les institucions catalanes

- 1.1 Resolucions, mocions i informes aprovats pel Parlament de Catalunya
- 1.2 Lleis i normes aprovades sobre processos consultius i participatius
- 1.3 Procés participatiu dels dies 9 a 25 de novembre de 2014
- 1.4 Eleccions al Parlament de Catalunya de 27 de setembre de 2015
- 1.5 Normes organitzatives dels òrgans vinculats a la millora de l'autogovern
- 1.6 Informes del Consell Assessor per a la Transició Nacional
- 1.7 Dictàmens del Consell de Garanties Estatutàries
- 1.8 Comunicacions entre el president de la Generalitat, presidents d'institucions espanyoles i líders europeus
- 1.9 Declaració institucional del President de la Generalitat de Catalunya, de 9 de juny de 2017, en què anuncia la celebració d'un referèndum sobre la independència de Catalunya, per al dia 1 d'octubre de 2017, i la pregunta que s'hi formularà

2. Actuacions impulsades per les institucions estatals

- 2.1 Processos constitucionals
  - 2.1.1 Resolucions adoptades pel Parlament de Catalunya
  - 2.1.2 Consultes referendàries
  - 2.1.3 Consultes no referendàries
  - 2.1.4 Procés participatiu del dia 9 de novembre de 2014
  - 2.1.5 Aspectes organitzatius, planificadors i d'impuls legislatiu

2.2 Processos i actuacions penals

2.3 Altres actuacions de les institucions estatals

3 Actuacions d'institucions de la Unió Europea

- 3.1 Preguntes de diputats del Parlament Europeu, adreçades a la Comissió o al Consell Europeu, amb resposta escrita
- 3.2 Iniciatives ciutadanes europees
- 3.3 Comitè de les Regions

4 Doctrina i documents d'anàlisi

- 4.1 El procés endegat a Catalunya
- 4.2 El dret a decidir
  - 4.2.1 Aspectes generals
  - 4.2.2 La Sentència del Tribunal Constitucional 42/2014, de 25 de març
- 4.3 Les vies de consulta al poble de Catalunya
- 4.4 Independència i Unió Europea
- 4.5 Estat propi i llengua
- 4.6 Independència i aspectes econòmics
- 4.7 Processos constituents
- 4.8 Les noves facultats d'execució del Tribunal Constitucional

Introducció

Tot i que qualsevol periodificació de les diferents etapes del desenvolupament de l'estat autònic pot ser discutible, existeix una pràctica unanimitat a considerar que l'actual procés del dret a decidir del poble de Catalunya impulsat per les institucions catalanes, amb el suport d'una part importantíssima de la societat civil, té l'origen en el fracàs de la reforma de l'Estatut d'autonomia de l'any 2006, que es va fer palès amb les diferents sentències dictades pel Tribunal Constitucional l'any 2010 –especialment la primera sentència, 31/2010, de 28 de juny– que resolien les diverses impugnacions formulades contra la reforma estatutària (impugnacions formulades per diputats del Partit Popular, el Defensor de Poble i cinc comunitats autònomes).

En tal sentit, l'examen dels diferents aspectes que es poden considerar vinculats al procés del dret a decidir del poble de Catalunya confirmen aquesta datació inicial, en la mesura que el conjunt d'actuacions impulsades per les institucions catalanes que pretenen canalitzar i fer efectiu el dret esmentat són posteriors a la data en què es va dictar la primera de les sentències del Tribunal Constitucional l'any 2010. És per això que el present *Dossier* pren aquest any com la referència temporal inicial per a la inclusió de documentació relacionada, de forma directa, amb el procés del dret a decidir, mentre que el punt final de la recerca se situa en el mes de juny de 2017.

Són dos, doncs, els requisits que compleixen els documents que s'inclouen en aquest *Dossier*: ser coetanis o posteriors a l'any 2010 i tenir una relació directa amb el procés del dret a decidir del poble de Catalunya. Això exclou, en conseqüència, tant els documents anteriors a l'any esmentat com aquells que siguin posteriors però que no estiguin directament vinculats al procés del dret a decidir, malgrat que puguin estar relacionats amb aspectes propis dels models de descentralització política o, més concretament, de l'estat de les autonomies.

El *Dossier* es divideix en quatre apartats. El primer inclou actuacions impulsades per les institucions catalanes (resolucions, mocions i informes aprovats pel Parlament de Catalunya; lleis i normes aprovades per les institucions catalanes sobre processos consultius i participatius; el procés participatiu del dia 9 de novembre de 2014; les eleccions al Parlament de Catalunya de 2015; les normes organitzatives dels òrgans de l'Administració de la Generalitat de Catalunya vinculats a la millora de l'autogovern; els informes del Consell Assessor per a la Transició Nacional; els dictàmens del Consell de Garanties Estatutàries; les comunicacions entre el president de la Generalitat, presidents d'institucions espanyoles i líders europeus; la Declaració institucional del President de la Generalitat de 9 de juny de 2017). El segon apartat aplega les actuacions de les institucions estatals (processos constitucionals; processos i actuacions penals i altres actuacions de les institucions estatals). El tercer apartat inclou les actuacions d'institucions de la Unió Europea, i, finalment, el quart recull les publicacions (doctrina i documents d'anàlisi).

Per a una millor consulta del *Dossier*, els documents que es relacionen en cadascun dels apartats són consultables íntegrament a través de l'enllaç al qual apareixen vinculats, sempre que siguin de lliure accés.

En darrer lloc, cal efectuar una observació respecte de l'apartat del *Dossier* en què es recullen les publicacions relacionades amb el procés. S'ha de destacar que són nombrosíssims els llibres i els articles publicats en relació amb el procés del dret a decidir del poble de Catalunya, fins al punt que es pot afirmar que es tracta de l'àmbit material que ha estat més analitzat en el període 2010-2017 per la doctrina constitucionalista i de la ciència política. També en períodes anteriors aquesta mateixa doctrina ha analitzat de forma majoritària actuacions vinculades a l'autogovern de Catalunya: primer, amb el procés de reforma estatutària que va conduir, l'any 2006, a la reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, i, després, amb les sentències dictades pel Tribunal Constitucional que resolien els recursos interposats contra aquella reforma estatutària.

Es fa palès, doncs, de manera indirecta, fins a quin punt les iniciatives originades a Catalunya promogudes per les institucions catalanes i pel poble al qual representen constitueixen punts centrals del debat sobre el model de descentralització política de l'estat de les autonomies. I, anant més enllà, no és agosarat afirmar que les nombroses propostes de reforma constitucional que d'un temps ençà s'estan formulant des dels àmbits doctrinal i polític també tenen com una de les seves causes el procés endegat a Catalunya i l'intent de donar-hi resposta. Més enllà, doncs, de processos d'homogeneïtzació artificials i de simetries forçades, es continua reflectint, de forma certa, quina és la comunitat territorial de l'estat autònic amb una voluntat i uns anhels d'autogovern més sòlids i consistents.

1 Actuacions impulsades per les institucions catalanes

1.1 Resolucions, mocions i informes aprovats pel Parlament de Catalunya

- 1.- [Moció 6/IX del Parlament de Catalunya, sobre el dret a l'autodeterminació del poble de Catalunya i sobre el dret de la societat a expressar-se mitjançant consultes populars \(10.03.2011\)](#)
- 2.- [Resolució 737/IX del Parlament de Catalunya, sobre el pacte fiscal \(25.07.2012\)](#)
- 3.- [Resolució 742/IX del Parlament de Catalunya, sobre l'orientació política general del Govern \(27.09.2012\)](#)
- 4.- [Resolució 5/X del Parlament de Catalunya, per la qual s'aprova la Declaració de sobirania i del dret a decidir del poble de Catalunya \(23.01.2013\)](#)
- 5.- [Resolució 17/X del Parlament de Catalunya, sobre la iniciació d'un diàleg amb el Govern de l'Estat per a fer possible la celebració d'una consulta sobre el futur de Catalunya \(13.03.2013\)](#)
- 6.- [Resolució 125/X del Parlament de Catalunya, de creació de la Comissió d'Estudi del Dret a Decidir \(08.05.2013\)](#)
- 7.- [Resolució 323/X del Parlament de Catalunya, sobre l'orientació política general del Govern \(27.09.2013\)](#)
- 8.- [Resolució 479/X del Parlament de Catalunya, per la qual s'acorda de presentar a la Mesa del Congrés dels Diputats la Proposició de Llei orgànica de delegació a la Generalitat de Catalunya de la competència per a autoritzar, convocar i celebrar un referèndum sobre el futur polític de Catalunya \(16.01.2014\)](#)
- 9.- [Moció 101/X del Parlament de Catalunya, sobre la internacionalització del dret a decidir i de la consulta sobre el futur polític de Catalunya \(10.04.2014\)](#)
- 10.- [Moció 122/X del Parlament de Catalunya, sobre l'abdicació de Joan Carles I i la necessitat d'un referèndum sobre la monarquia o la república \(26.06.2014\)](#)
- 11.- [Moció 143/X del Parlament de Catalunya, sobre les mesures per a bastir les estructures d'estat necessàries per a la transició nacional \(02.10.2014\)](#)
- 12.- [Moció 157/X del Parlament de Catalunya, sobre el 9 de novembre i l'obertura d'un procés constituent \(13.11.2014\)](#)
- 13.- [Moció 222/X del Parlament de Catalunya, sobre l'ofec competencial i econòmic de Catalunya, les estructures d'estat i els informes del Consell Assessor per a la Transició Nacional \(19.06.2015\)](#)
- 14.- [Resolució 1/XI del Parlament de Catalunya, sobre l'inici del procés polític a Catalunya com a conseqüència dels resultats electorals del 27 de setembre de 2015 \(09.11.2015\)](#)
- 15.- Comissió d'Estudi del Procés Constituent
  - a) [Resolució 5/XI del Parlament de Catalunya, de creació de comissions parlamentàries \(20.01.2016\)](#)
  - b) [Informe i conclusions de la Comissió d'Estudi del Procés Constituent \(18.07.2016 i 19.07.2016\)](#)
  - c) [Resolució 263/XI del Parlament de Catalunya, per la qual es ratifiquen l'Informe i les Conclusions de la Comissió d'Estudi del Procés Constituent \(27.07.2016\)](#)
- 16.- [Moció 19/XI del Parlament de Catalunya, sobre el moment històric excepcional \(07.04.2016\)](#)
- 17.- [Resolució 306/XI del Parlament de Catalunya, sobre l'orientació política general del Govern \(06.10.2016\)](#)
- 18.- [Moció 107/XI del Parlament de Catalunya, sobre l'estat autoritari de dret amb la politització de l'alta judicatura, la fiscalia i el Tribunal Constitucional \(23.03.2017\)](#)

19.- [Moció 122/XI del Parlament de Catalunya, sobre el compliment de l'apartat I.1.2, «Exigència social de celebració d'un referèndum», de la Resolució 306/XI \(18.05.2017\)](#)

20.- [Moció 138/XI del Parlament de Catalunya, sobre la llibertat d'expressió dels càrrecs electes i la separació de poders al Regne d'Espanya \(15.06.2017\)](#)

1.2 Lleis i normes aprovades sobre processos consultius i participatius

1.- [Llei 4/2010, de 17 de març, de consultes populars per via de referèndum](#)

2.- [Llei 10/2014, de 26 de setembre, de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana](#)

3.- [Decret 129/2014, de 27 de setembre, de convocatòria de la consulta popular no referendària sobre el futur polític de Catalunya](#)

4.- [Decret 132/2014, de 2 d'octubre, de nomenament dels membres de la Comissió de Control de les Consultes Populars no Referendàries](#)

5.- [Decret 133/2014, de 6 d'octubre, de nomenament dels membres de les comissions de seguiment de la consulta popular no referendària sobre el futur polític de Catalunya](#)

6.- [Decret 281/2016, de 2 d'agost, de nomenament dels membres de la Comissió de Control de les Consultes Populars no Referendàries](#)

1.3 Procés participatiu dels dies 9 a 25 de novembre de 2014

1.- [Papereta del procés participatiu](#)

2.- [Resultats globals dels dies 9 a 25 de novembre](#)

3.- [Resultats del dia 9 de novembre a les meses de participació de Catalunya](#)

4.- [Resultats a l'exterior](#)

5.- [Resultats dels dies 10 a 25 de novembre](#)

1.4 Eleccions al Parlament de Catalunya de 27 de setembre de 2015

1.- [Programa electoral de Junts pel Sí](#)

2.- [Programa electoral de Ciutadans](#)

3.- [Programa electoral del Partit Socialista de Catalunya](#)

4.- [Programa electoral de Catalunya Sí que es Pot](#)

5.- [Programa electoral del Partit Popular](#)

6.- [Programa electoral de la CUP - Crida Constituent](#)

7.- [Programa electoral d'Unió Democràtica de Catalunya](#)

8.- [Resultats electorals eleccions al Parlament de Catalunya 2015](#)

1.5 Normes organitzatives dels òrgans vinculats a la millora de l'autogovern

1.- Consell Assessor per a la Transició Nacional

a) [Decret 113/2013, de 12 de febrer, de creació del Consell Assessor per a la Transició Nacional](#)

b) [Resolució PRE/639/2013, de 22 de març, per la qual es nomenen els membres del Consell Assessor per a la Transició Nacional](#)

c) [Resolució PRE/289/2015, de 24 de febrer, de cessament del president del Consell Assessor per a la Transició Nacional](#)

2.- Comissionat per a la Transició Nacional

a) [Decret 16/2015, de 24 de febrer, pel qual es crea el Comissionat per a la Transició Nacional](#)

b) [Decret 201/2016, d'1 de març, de modificació del Decret 28/2016, de 19 de gener, de reestructuració del Departament de la Presidència](#) (supressió del Comissionat per a la Transició Nacional; vegeu-ne les disposicions addicional i derogatòria)

3.- Institut d'Estudis de l'Autogovern

a) [Decret 266/2016, de 5 de juliol, de reestructuració del Departament de la Presidència](#) (vegeu-ne els articles 51 a 56)

b) [Correcció d'errades al Decret 266/2016, de 5 de juliol, de reestructuració del Departament de la Presidència](#) (correcció d'errades a l'article 54.1)

4.- Secretaria per al Desenvolupament de l'Autogovern

- [Decret 266/2016, de 5 de juliol, de reestructuració del Departament de la Presidència](#) (vegeu-ne l'article 50)

5.- Oficina per a la Millora de les Institucions d'Autogovern

- [Decret 40/2017, de 2 de maig, de reestructuració del Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda](#) (vegeu-ne l'article 90)

6.- Comissió Interdepartamental per al Desenvolupament de l'Autogovern

- [Decret 205/2016, d'1 de març, pel qual es crea la Comissió Interdepartamental per al Desenvolupament de l'Autogovern](#)

7.- Delegació en el vicepresident del Govern de les atribucions relatives a la coordinació de l'activitat dels departaments per a l'aplicació de les directius generals de l'acció de govern amb relació al desenvolupament de l'autogovern

- [Resolució PRE/13/2016, de 13 de gener, de delegació d'atribucions del president de la Generalitat a favor del vicepresident del Govern](#)

1.6 Informes del Consell Assessor per a la Transició Nacional

1.- Informe núm. 1: [La consulta sobre el futur polític de Catalunya](#) (25 de juliol de 2013)

2.- Informe núm. 2: [L'Administració tributària de Catalunya](#) (20 de desembre de 2013)

3.- Informe núm. 3: [Les relacions de cooperació entre Catalunya i l'Estat Espanyol](#) (20 de desembre de 2013)

4.- Informe núm. 4: [Internacionalització de la consulta i del procés d'autodeterminació de Catalunya](#) (20 de desembre de 2013)

5.- Informe núm. 5: [Les tecnologies de la informació i de la comunicació a Catalunya](#) (20 de desembre de 2013)

6.- Informe núm. 6: [Les vies d'integració de Catalunya a la Unió Europea](#) (14 d'abril de 2014)

7.- Informe núm. 7: [La distribució d'actius i passius](#) (14 de juliol de 2014)

- 8.- Informe núm. 8: [Política monetària \(Euro\), Banc Central i supervisió del sistema financer](#) (14 de juliol de 2014)
- 9.- Informe núm. 9: [L'abastament d'aigua i d'energia](#) (14 de juliol de 2014)
- 10.- Informe núm. 10: [El procés constituent](#) (14 de juliol de 2014)
- 11.- Informe núm. 11: [Les relacions comercials entre Catalunya i Espanya](#) (28 de juliol 2014)
- 12.- Informe núm. 12: [Autoritats reguladores i de la competència i estructures administratives exigides per la Unió Europea](#) (28 de juliol de 2014)
- 13.- Informe núm. 13: [La integració a la comunitat internacional](#) (28 de juliol de 2014)
- 14.- Informe núm. 14: [El poder judicial i l'Administració de justícia](#) (28 de juliol de 2014)
- 15.- Informe núm. 15: [La Seguretat Social catalana](#) (28 de juliol de 2014)
- 16.- Informe núm. 16: [La successió d'ordenaments i Administracions](#) (28 de juliol de 2014)
- 17.- Informe núm. 17: [La seguretat interna i internacional de Catalunya](#) (28 de juliol de 2014)
- 18.- Informe núm. 18: [La viabilitat fiscal i financera d'una Catalunya independent](#) (28 de juliol de 2014)
- 19.- [Síntesi del Llibre blanc de la Transició Nacional de Catalunya](#) (setembre 2014)
- 20.- Informe núm. 19:
[El procés per fer la consulta sobre el futur polític de Catalunya: un balanç](#) (2 d'abril de 2015)
[El procés per fer la consulta sobre el futur polític de Catalunya: un balanç. Resum](#) (2 d'abril de 2015)

1.7 Dictàmens del Consell de Garanties Estatutàries

- 1.- [Dictamen 3/2010, d'1 de març](#), sobre consultes populars per via de referèndum de Catalunya
- 2.- [Dictamen 15/2010, de 6 de juliol](#), respecte de la Proposta de consulta popular per via de referèndum sobre la independència de la nació catalana
- 3.- [Dictamen 1/2014, de 3 de gener](#), sobre el Projecte de Llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2014
- 4.- [Dictamen 19/2014, de 19 d'agost](#), sobre la Proposició de Llei de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana
- 5.- [Dictamen 3/2015, de 26 de febrer](#), sobre el Projecte de Llei de mesures fiscals, financeres i administratives
- 6.- [Dictamen 19/2015, de 26 de novembre](#), sobre la Llei orgànica 15/2015, de 16 d'octubre, de reforma de la Llei orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional, per a l'execució de les resolucions del Tribunal Constitucional com a garantia de l'estat de dret
- 7.- [Dictamen 2/2017, de 2 de març](#), sobre el Projecte de Llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2017

1.8 Comunicacions entre el president de la Generalitat, presidents d'institucions espanyoles i líders europeus

- 1.- [Carta, de 26 de juliol de 2013](#), del president de la Generalitat, Sr. Artur Mas, al president del Govern d'Espanya, Sr. Mariano Rajoy, per plantejar la necessitat de dialogar per celebrar una consulta al poble català

- 2.- [Carta, de 14 de setembre de 2013](#), del president del Govern d'Espanya, Sr. Mariano Rajoy, al president de la Generalitat, Sr. Artur Mas, per donar resposta a la carta de 26 de juliol de 2013
  - 3.- [Model de carta](#) del president de la Generalitat, Sr. Artur Mas, adreçada a líders europeus –en aquest cas, carta de 20 de desembre de 2013, adreçada a la Sra. Angela Merkel, cancellera de la República Federal Alemanya–, per informar de la consulta al poble català de 9 de novembre de 2014
  - 4.- [Carta, de 7 de gener de 2014](#), del president de la Comissió Europea, Sr. José Manuel Durão Barroso, per respondre a la carta de 20 de desembre de 2013 que li havia adreçat el president de la Generalitat, Sr. Artur Mas
  - 5.- [Acord del Govern de la Generalitat de Catalunya GOV/69/2017](#), de 23 de maig, pel qual se sol·licita al Govern espanyol l'obertura de negociacions sobre els termes i les condicions del referèndum en què els ciutadans i ciutadanes de Catalunya podran decidir amb el seu vot el futur polític del nostre país
  - 6.- [Carta, de 25 de maig de 2017](#), del President del Govern d'Espanya, Sr. Mariano Rajoy, al President de la Generalitat, Sr. Carles Puigdemont, donant resposta a la sol·licitud formulada en l'Acord GOV/69/2017, de 23 de maig
  - 7.- [Carta, de 29 de maig de 2017](#), del President de la Generalitat, Sr. Carles Puigdemont, al President de la Comissió de Venècia
  - 8.- [Carta, de 2 de juny de 2017](#), del President de la Comissió de Venècia, Sr. Gianni Buquicchio, donant resposta a la Carta de 29 de maig de 2017, del President de la Generalitat
  - 9.- [Carta de 16 de juny de 2017](#), del President de la Generalitat, Sr. Carles Puigdemont, a la Presidenta del Congrés dels Diputats, sol·licitant la celebració d'un debat per explicar les raons per les quals s'ha arribat a la situació actual de convocatòria d'un referèndum per al dia 1 d'octubre de 2017
  - 10.- [Comunicat de 16 de juny de 2017](#), del Govern espanyol, en què es valora la petició continguda en la Carta de 16 de juny de 2017 del President de la Generalitat
- 1.9 [Declaració institucional del President de la Generalitat de Catalunya, de 9 de juny de 2017](#), en què anuncia la celebració d'un referèndum sobre la independència de Catalunya, per al dia 1 d'octubre de 2017, i la pregunta que s'hi formularà

2. Actuacions impulsades per les institucions estatals

2.1 Processos constitucionals

2.1.1 Resolucions adoptades pel Parlament de Catalunya

2.1.1.1 Resolució 5/X del Parlament de Catalunya, per la qual s'aprova la Declaració de sobirania i del dret a decidir del poble de Catalunya (23.10.2013)

1.- [Sentència del Tribunal Constitucional \(STC\) 42/2014, de 25 de març](#). Impugnació de disposicions autonòmiques (títol V de la Llei orgànica del Tribunal Constitucional) núm. 1389-2013, promoguda per l'advocat de l'Estat, en representació del Govern, contra la Resolució del Parlament de Catalunya 5/X, de 23 de gener de 2013, per la qual s'aprova la Declaració de sobirania i del dret a decidir del poble de Catalunya.

2.1.1.2 Resolució 1/XI del Parlament de Catalunya, sobre l'inici del procés polític a Catalunya com a conseqüència dels resultats electorals del 27 de setembre de 2015 (09.11.2015)

1.- [Interlocutòria del Tribunal Constitucional 189/2015, de 5 de novembre](#). Recurs d'empara núm. 6205-2015. Denega la suspensió en el recurs d'empara núm. 6205-2015, promogut pels diputats del Grup Parlamentari de Ciutadans en el Parlament de Catalunya respecte dels acords de la Mesa de la cambra que van admetre a

tràmit la Proposta de resolució sobre l'inici del procés polític a Catalunya com a conseqüència dels resultats electorals.

2.- [Interlocutòria del Tribunal Constitucional 190/2015, de 5 de novembre](#). Recurs d'empara núm. 6207-2015. Denega la suspensió en el recurs d'empara núm. 6207-2015, promogut pels diputats del Parlament de Catalunya elegits per les llistes del Partit Popular respecte dels acords de la Mesa de la cambra que van admetre a tràmit la Proposta de resolució sobre l'inici del procés polític a Catalunya com a conseqüència dels resultats electorals.

3.- [STC 259/2015, de 2 de desembre](#). Impugnació de disposicions autonòmiques (títol V de la Llei orgànica del Tribunal Constitucional) núm. 6330-2015, promoguda per l'advocat de l'Estat, en representació del Govern de la Nació, contra la Resolució del Parlament de Catalunya 1/XI, de 9 de novembre de 2015, sobre l'inici del procés polític a Catalunya com a conseqüència dels resultats electorals del 27 de setembre de 2015.

4.- [STC 107/2016, de 7 de juny](#). Recurs d'empara núm. 6205-2015. Promogut pels diputats del Grup Parlamentari de Ciutadans en el Parlament de Catalunya respecte dels acords adoptats per la Mesa de la cambra en relació amb l'admissió a tràmit d'una proposta de resolució sobre l'inici del procés polític a Catalunya com a conseqüència dels resultats electorals.

5.- [STC 108/2016, de 7 de juny](#). Recurs d'empara núm. 6206-2015. Promogut pels diputats del Grup Parlamentari Socialista del Parlament de Catalunya respecte dels acords adoptats per la Mesa de la cambra en relació amb l'admissió a tràmit d'una proposta de resolució sobre l'inici del procés polític a Catalunya com a conseqüència dels resultats electorals.

6.- [STC 109/2016, de 7 de juny](#). Recurs d'empara núm. 6207-2015. Promogut pels diputats del Parlament de Catalunya elegits en les llistes electorals del Partit Popular en relació amb diversos acords de la Mesa de la cambra en relació amb l'admissió a tràmit d'una proposta de resolució sobre l'inici del procés polític a Catalunya com a conseqüència dels resultats electorals.

2.1.1.3 Resolucions relatives a la Comissió d'Estudi del Procés Constituent

1.- [Interlocutòria del Tribunal Constitucional 141/2016, de 19 de juliol](#). Impugnació de disposicions autonòmiques núm. 6330-2015. Estima l'incident d'execució de la Sentència 259/2015, de 2 de desembre, dictada en la impugnació de disposicions autonòmiques núm. 6330-2015, promogut pel Govern de la Nació en relació amb la Resolució 5/XI del Parlament de Catalunya, de 20 de gener de 2016, de creació de comissions parlamentàries (creació de la Comissió d'Estudi del Procés Constituent).

2.- [Interlocutòria del Tribunal Constitucional 170/2016, de 6 d'octubre](#). Impugnació de disposicions autonòmiques núm. 6330-2015. Estima l'incident d'execució de la Sentència 259/2015, de 2 de desembre, i la Interlocutòria 141/2016, de 19 de juliol, promogut pel Govern de la Nació en relació amb la Resolució del Parlament de Catalunya 263/XI, de 27 de juliol de 2016, per la qual es ratifica l'informe i les conclusions de la Comissió d'Estudi del Procés Constituent.

2.1.1.4 Resolució 306/XI del Parlament de Catalunya, sobre l'orientació política general del Govern (06.10.2016)

1.- [Interlocutòria del Tribunal Constitucional 24/2017, de 14 de febrer](#). Impugnació de disposicions autonòmiques núm. 330-2015. Estima l'incident d'execució de la Sentència 259/2015, de 2 de desembre, com també la Interlocutòria 141/2016, de 19 de juliol, i la Interlocutòria 170/2016, de 6 d'octubre, plantejats pel Govern de la Nació en relació amb la Resolució del Parlament de Catalunya 306/XI, de 6 d'octubre de 2016, sobre l'orientació política general del Govern.

2.1.2 Consultes referendàries

2.1.2.1 Llei del Parlament de Catalunya 4/2010, de 17 de març, de consultes populars per via de referèndum

1.- [Interlocutòria del Tribunal Constitucional 87/2011, de 9 de juny](#). Recurs d'inconstitucionalitat núm. 8912-2010. Aixeca la suspensió en el recurs d'inconstitucionalitat núm. 8912-2010, interposat pel president del Govern en relació amb la Llei de Catalunya 4/2010, de 17 de març, de consultes populars per via de referèndum.

2.- [STC 51/2017, de 10 de maig](#). Recurs d'inconstitucionalitat núm. 8912-2010, interposat pel president del Govern contra els articles 1 a 30, 43 i 45 de la Llei de Catalunya 4/2010, de 17 de març, de consultes populars per via de referèndum.

2.1.3 Consultes no referendàries

2.1.3.1 Llei del Parlament de Catalunya 10/2014, de 26 de setembre, de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana

1.- [Interlocutòria del Tribunal Constitucional 237/2014, de 9 d'octubre](#). Inadmet una recusació en el recurs d'inconstitucionalitat núm. 5829-2014, interposat pel president del Govern en relació amb diversos preceptes de la Llei del Parlament de Catalunya 10/2014, de 26 de setembre, de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana.

2.- [Interlocutòria del Tribunal Constitucional 238/2014, de 9 d'octubre](#). Inadmet una recusació en el recurs d'inconstitucionalitat núm. 5829-2014, interposat pel president del Govern en relació amb diversos preceptes de la Llei del Parlament de Catalunya 10/2014, de 26 de setembre, de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana.

3.- [STC 31/2015, de 25 de febrer](#). Recurs d'inconstitucionalitat núm. 5829-2014, interposat pel president del Govern de la Nació, contra els articles 3 a 39, les disposicions transitòries primera i segona, i la disposició final primera de la Llei del Parlament de Catalunya 10/2014, de 26 de setembre, de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana.

2.1.3.2 Decret 129/2014, de 27 de setembre, de convocatòria de la consulta popular no referendària sobre el futur polític de Catalunya

1.- [STC 32/2015, de 25 de febrer](#). Impugnació de disposicions autonòmiques (títol V de la Llei orgànica del Tribunal Constitucional) núm. 5830-2014, promoguda per l'advocat de l'Estat, en representació del Govern, contra el Decret 129/2014, de 27 de setembre, del president de la Generalitat de Catalunya, així com els annexos corresponents, de convocatòria de la consulta no referendària sobre el futur polític de Catalunya.

2.1.4 Procés participatiu del dia 9 de novembre de 2014

1.- [Providència del Tribunal Constitucional, de 4 de novembre de 2014](#). Impugnació de disposicions autonòmiques (títol V de la Llei orgànica del Tribunal Constitucional) núm. 6540-2014, contra les actuacions de la Generalitat de Catalunya relatives a la convocatòria als catalans, les catalanes i les persones residents a Catalunya perquè manifestin la seva opinió sobre el futur polític de Catalunya el dia 9 de novembre de 2014.

2.- [Interlocutòria del Tribunal Constitucional 292/2014, de 2 de desembre](#). Impugnació de disposicions autonòmiques núm. 6540-2014. Desestima el recurs de súplica de la representació processal de la Generalitat en relació amb la impugnació de disposicions autonòmiques núm. 6540-2014.

3.- [Interlocutòria del Tribunal Suprem, de 27 de novembre de 2014](#), d'inadmissió del recurs interposat per la Generalitat, núm. 905-2014, de protecció dels drets fonamentals, contra l'Acord del Consell de Ministres de 31 d'octubre de 2014, pel qual es decideix plantejar impugnació davant el Tribunal Constitucional en relació amb les actuacions de la Generalitat de Catalunya relatives a la convocatòria als catalans, les catalanes i les persones residents a Catalunya perquè manifestin la seva opinió sobre el futur polític de Catalunya el dia 9 de novembre de 2014 mitjançant un procés de participació ciutadana.

4.- [STC 138/2015, d'11 de febrer](#). Impugnació de disposicions autonòmiques (títol V de la Llei orgànica del Tribunal Constitucional) núm. 6540-2014, promoguda pel Govern de l'Estat, contra les actuacions de

la Generalitat de Catalunya relatives a la convocatòria als catalans, les catalanes i les persones residents a Catalunya perquè manifestin la seva opinió sobre el futur polític de Catalunya el dia 9 de novembre de 2014.

2.1.5 Aspectes organitzatius, planificadors i d'impuls legislatiu

1.- [Interlocutòria del Tribunal Constitucional 186/2015, de 3 de novembre](#). Conflicte positiu de competència núm. 3808-2015. Manté la suspensió acordada en el conflicte positiu de competència núm. 3808-2015, interposat pel Govern de l'Estat en relació amb el Decret de la Generalitat de Catalunya 16/2015, de 24 de febrer, pel qual es crea el Comissionat per a la Transició Nacional, i contra els denominats, respectivament, pla executiu per a la preparació de les estructures d'estat i pla d'infraestructures estratègiques, i contra les previsions i les actuacions desenvolupades en aplicació o a l'empara del decret esmentat o dels referits plans o coincidents amb la seva finalitat.

2.- [STC 128/2016, de 7 de juliol](#). Recurs d'inconstitucionalitat núm. 3493-2015, interposat pel president del Govern en relació amb diversos preceptes de la Llei del Parlament de Catalunya 3/2015, d'11 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives, referents al pla director de l'Administració tributària de Catalunya, el catàleg d'infraestructures estratègiques i el pla director dels sectors d'energia, telecomunicacions, sistemes d'informació i transport ferroviari, l'inventari del patrimoni de les administracions públiques de Catalunya i la creació de l'Agència Catalana de Protecció Social.

3.- [STC 224/2016, de 19 de novembre](#). Recurs d'empara núm. 1315-2016, promogut pels diputats del Grup Parlamentari Socialista del Parlament de Catalunya respecte dels acords de la Mesa de la cambra que van admetre a tràmit les sol·licituds de posada en marxa de les ponències redactores conjuntes per elaborar el text de tres proposicions de llei: de protecció social catalana, del règim jurídic català i de l'Administració tributària catalana.

4.- [STC 225/2016, de 19 de novembre](#). Recurs d'empara núm. 1493-2016, promogut pels diputats del Grup Parlamentari de Ciutadans del Parlament de Catalunya respecte dels acords de la Mesa de la cambra que van admetre a tràmit les sol·licituds de posada en marxa de les ponències redactores conjuntes per elaborar el text de tres proposicions de llei: de protecció social catalana, del règim jurídic català i de l'Administració tributària catalana.

5.- [Providència del Tribunal Constitucional, de 4 d'abril de 2017](#). Recurs d'inconstitucionalitat núm. 1638-2017, promogut pel president del Govern de l'Estat, contra la disposició addicional quarantena, apartats 1 i 2, de la Llei del Parlament de Catalunya 4/2017, de 28 de març, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2017, i diverses partides pressupostàries relatives a processos electorals, consultes populars i processos de participació ciutadana.

6.- [Providència del Tribunal Constitucional, de 9 de maig de 2017](#). Recurs d'inconstitucionalitat núm. 1690-2017, promogut per més de cinquanta diputats del Grup Parlamentari Socialista al Congrés dels Diputats, contra la disposició addicional quarantena de la Llei 4/2017, de 28 de març, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2017.

7.- [STC 52/2017, de 10 de maig de 2017](#). Conflicte positiu de competència núm. 3808-2015, interposat pel Govern de l'Estat en relació amb el Decret de la Generalitat de Catalunya 16/2015, de 24 de febrer, pel qual es crea el Comissionat per a la Transició Nacional, i contra els denominats, respectivament, pla executiu per a la preparació de les estructures d'estat i pla d'infraestructures estratègiques, i contra les previsions i les actuacions desenvolupades en aplicació o a l'empara del decret esmentat o dels referits plans o coincidents amb la seva finalitat.

2.2 Processos i actuacions penals

1.- [Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya \(Sala Civil i Penal\) de 13 de març de 2017](#), dictada en el procediment abreujat núm. 1/2016, seguit per un delictes de prevaricació administrativa i un altre de desobediència contra el president de la Generalitat, Sr. Artur Mas, la vicepresidenta del Govern i

consellera de Governació i Relacions Institucionals, Sra. Joana Ortega, i la consellera d'Ensenyament, Sra. Irene Rigau.

2.- [Sentència del Tribunal Suprem \(Sala Penal\) de 22 de març de 2017](#), dictada en la causa especial núm. 3/20249/2016, incoada contra el conseller de Presidència, Sr. Francesc Homs, pels delictes de desobediència i prevaricació.

3.- [Directrius del fiscal en cap de l'Audiència Nacional de 5 de novembre de 2015](#), en relació amb la «*resolució parlamentària en la que se acuerde iniciar el proceso de independencia del territorio autonómico catalán*».

4.- [Interlocutòria de l'Audiència Nacional \(Sala Penal\) de 8 de febrer de 2016](#), que desestima el recurs d'apel·lació formulat pel Ministeri Fiscal contra la Interlocutòria del Jutjat Central d'Instrucció núm. 5 de l'Audiència Nacional, de 10 de desembre de 2015, que decretava l'arxivament de la denúncia interposada pel Ministeri Fiscal pels presumptes delictes de rebel·lió, sedició i connexos en relació amb la inclusió en el Ple municipal de Sant Cugat del Vallès de la moció d'urgència de suport a la Resolució 1/XI de l'Assemblea Legislativa de la Comunitat Autònoma de Catalunya.

5.- Querella del Ministeri Fiscal, de 19 d'octubre de 2016, contra la presidenta del Parlament de Catalunya, per delictes de prevaricació administrativa i desobediència greu, per la inclusió en l'ordre del dia del Ple del Parlament de Catalunya d'una votació sobre les conclusions de la Comissió d'Estudi del Procés Constituent.

6.- Querella del Ministeri Fiscal, de 23 de febrer de 2017, contra la presidenta del Parlament de Catalunya i diversos membres de la Mesa (el vicepresident primer, la secretària primera, el secretari tercer i la secretària quarta), per delictes de prevaricació i desobediència greu, per l'admissió a votació de dues propostes de resolució presentades pels grups parlamentaris Junts pel Sí i Candidatura d'Unitat Popular - Crida Constituent referides, respectivament, a la convocatòria d'un referèndum vinculant sobre la independència de Catalunya i al procés constituent català.

7.- Querella del Ministeri Fiscal, de 16 de maig de 2017, contra la consellera i el secretari general de Governació, Administracions Públiques i Habitatge, de la Generalitat de Catalunya, per la possible comissió de delictes de desobediència, prevaricació i malversació de cabals públics, arran de la publicació d'un anunci pel qual es fa pública la licitació d'un acord marc per al subministrament d'urnes en les eleccions al Parlament de Catalunya, consultes populars i altres formes de participació ciutadana.

2.3 Altres actuacions de les institucions estatals

1.- [“Cataluña en España. Por la convivencia democrática”](#). Argumentari del Govern d'Espanya, de febrer de 2014, en relació amb el procés de Catalunya del dret a decidir

2.- Rebuig de la Proposició de llei orgànica de delegació a la Generalitat de Catalunya de la competència per a autoritzar, convocar i celebrar un referèndum sobre el futur polític de Catalunya

- a) [Text de la iniciativa](#)
- b) [Escrit de la Secretaria d'Estat de Relacions amb les Corts, de 7 de març de 2014, en què es manifesta el criteri del Govern d'Espanya](#)
- c) [Debat i votació duts a terme al Congrés dels Diputats el 8 d'abril de 2014](#)
- d) [Rebuig de la iniciativa](#)

3.- Llei orgànica 15/2015, de 16 d'octubre, de reforma de la Llei orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional, per a l'execució de les resolucions del Tribunal Constitucional com a garantia de l'estat de dret

- a) [Text de la llei](#)

- b) Procediment seguit davant la Comissió de Venècia
  - 1. [Posició del Govern d'Espanya](#) de 29 de setembre de 2016
  - 2. [Dictamen de la Comissió de Venècia](#) adoptat en sessió plenària de 10 i 11 de març de 2017
- c) Sentències del Tribunal Constitucional
  - 1. [STC 185/2016, de 3 de novembre](#). Recurs d'inconstitucionalitat núm. 229-2016, interposat pel Govern Basc
  - 2. [STC 215/2016, de 15 de desembre](#). Recurs d'inconstitucionalitat núm. 7466-2015, interposat pel Govern de la Generalitat de Catalunya

3 Actuacions d'institucions de la Unió Europea

3.1 Preguntes de diputats del Parlament Europeu, adreçades a la Comissió o al Consell Europeu, amb resposta escrita

1. Catalunya: veredicto del Tribunal Constitucional

- [Pregunta E-6072/2010, de 26 de juliol de 2010, de Raül Romeva i Rueda \(Verts/ALE\), Oriol Junque-ras Vies \(Verts/ALE\) i Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)
  - [Resposta, de 20 de setembre de 2010 \(DO C 216 E de 22/07/2011\)](#)

2. Catalunya: veredicto del Tribunal Constitucional

- [Pregunta E-6073/2010, de 26 de juliol de 2010, de Raül Romeva i Rueda \(Verts/ALE\), Oriol Junque-ras Vies \(Verts/ALE\) i Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)
  - [Resposta, de 23 d'agost de 2010, de la vicepresidenta Reding en nom de la Comissió \(DO C 216 E de 22/07/2011\)](#)

3. Possibility of secession in a Member State and impact on citizens

- [Pregunta E-007453/2012, de 25 de juliol de 2012, de Mara Bizzotto \(EFD\)](#)
  - [Resposta, de 28 d'agost de 2012, del Sr. Barroso en nom de la Comissió \(DO C 228 E, 07/08/2013\)](#)

4. Secesiones en la Unión Europea y ciudadanía europea

- [Pregunta E-008133/2012, de 17 de setembre de 2012, d'Izaskun Bilbao Barandica \(ALDE\), Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\), Salvador Sedó i Alabart \(PPE\) i Raül Romeva i Rueda \(Verts/ALE\)](#)
  - [Resposta, de 12 de novembre de 2012, del Sr. Barroso en nom de la Comissió \(DO C 308 E de 23/10/2013\)](#)

5. El derecho de autodeterminación en la UE (el procés de Catalunya)

- [Pregunta E-008324/2012, de 21 de setembre de 2012, d'Ana Miranda \(Verts/ALE\), Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\) i Raül Romeva i Rueda \(Verts/ALE\)](#)

- [Resposta conjunta, de 28 de novembre de 2012, del Sr. Barroso en nom de la Comissió. Preguntes escrites: E-008752/12, E-008324/12 i E-009009/12 \(DO C 277 E de 26/09/2013\)](#)

6. Consecuencias en el ámbito europeo de una posible salida de Catalunya de la Unión Europea

- [Pregunta E-008752/2012, de 28 de setembre de 2012, de Francisco Sosa Wagner](#)
  - [Resposta conjunta, de 28 de novembre de 2012, del Sr. Barroso en nom de la Comissió. Preguntes escrites: E-008752/12, E-008324/12 i E-009009/12 \(DO C 277 E de 26/09/2013\)](#)

7. Consequences of independence (el procés de Catalunya)

- [Pregunta E-009009-12, de 8 d'octubre de 2012, d'Auke Zijlstra \(NI\)](#)
  - [Resposta conjunta, de 28 de novembre de 2012, del Sr. Barroso en nom de la Comissió. Preguntes escrites: E-008752/12, E-008324/12 i E-009009/12 \(DO C 277 E de 26/09/2013\)](#)

8. Independent states and EU membership

- [Pregunta P-009756-12, de 25 d'octubre de 2012, de David Martin \(S&D\)](#)
  - [Resposta conjunta, de 3 de desembre de 2012, del Sr. Barroso en nom de la Comissió \(preguntes P-009756/12 i P-009862/12\)](#)

9. El canal de televisión público Telemadrid equipara el nacionalismo catalán con Hitler y Stalin: infracción del artículo 6 de la Directiva 2007/65/CE sobre servicios audiovisuales

- [Pregunta E-005298-13, de 14 de maig de 2013, de Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\), Ana Miranda \(Verts/ALE\), Raül Romeva i Rueda \(Verts/ALE\) i Salvador Sedó i Alabart \(PPE\)](#)
  - [Resposta, de 22 de juliol de 2013, de la Sra. Kroes en nom de la Comissió](#)

10. Avenir européen de la Catalogne

- [Pregunta E-010626-13, de 18 de setembre de 2013, de Marc Tarabella \(S&D\)](#)
  - [Resposta, de 18 de novembre de 2013, del Sr. Barroso en nom de la Comissió \(DO C 206 de 02/07/2014\)](#)

11. Secesión de un Estado miembro de la UE

- [Pregunta E-011023-13, de 27 de setembre de 2013, de Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)
  - [Resposta, de 20 de novembre de 2013, del Sr. Barroso en nom de la Comissió \(DO C 208 de 03/07/2014\)](#)

12. El derecho a decidir: desigualdad ciudadana y fragmentación de Europa

- [Pregunta E-012778-13, de 12 de novembre de 2013, de Francisco Sosa Wagner \(NI\)](#)
  - [Resposta, de 17 de gener de 2014, del Sr. Barroso en nom de la Comissió \(DO C 230 de 17/07/2014\)](#)

13. PCE/PEC. Scottish independence (aplicabilitat a Escòcia de les declaracions del president Van Rompuy sobre una Catalunya independent i la UE)

- [Pregunta E-014182-13, de 17 de desembre de 2013, de Catherine Stihler \(S&D\)](#)
  - [Resposta de 17 de febrer de 2014 \(DO C 273 de 20/08/2014\)](#)

14. PCE/PEC. Manner in which the president of the European Council performs his duties (declaracions del president del Consell Europeu sobre el procés català)

- [Pregunta P-014231-13, de 18 de desembre de 2013, de Mark Demesmaeker \(Verts/ALE\)](#)
  - [Resposta de 10 de febrer de 2014 \(DO C 273, 20/08/2014\)](#)

15. Un concejal de UPyD en Madrid compara Cataluña con la Alemania nazi. Transposición de la Decisión Marco 2008/913/JAI

- [Pregunta E-000065-14, de 7 de gener de 2014, de Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)
  - [Resposta conjunta, de 25 de març de 2014, de la Sra. Reding en nom de la Comissió. Preguntes: E-000087/14 i E-000065/14 \(DO C 288 de 28/08/2014\)](#)

16. Democracia en España: un concejal del PP catalán equipara ETA con la Vía Catalana y Artur Mas. Transposición de la Decisión Marco 2008/913/JAI

- [Pregunta E-000087-14, de 7 de gener de 2014, de Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)
  - [Resposta conjunta, de 25 de març de 2014, de la Sra. Reding en nom de la Comissió. Preguntes: E-000087/14 i E-000065/14 \(DO C 288 de 28/08/2014\)](#)

17. Hipotética acción militar en España

- [Pregunta E-000266-14, de 13 de gener de 2014, de Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)
  - [Resposta, de 14 de març de 2014, de la Sra. Reding en nom de la Comissió](#)

18. Consecuencias de la secesión de una comunidad autónoma de España: Cataluña

- [Pregunta E-000796-14, de 27 de gener de 2014, de Francisco Sosa Wagner \(NI\)](#)
  - [Resposta, de 26 de febrer de 2014, del Sr. Barroso en nom de la Comissió \(DO C 286 de 27/08/2014\)](#)

19. Desigual persecución de la incitación al odio en el Estado español (comentaris a Twitter contra ciutadans catalans)

- [Pregunta E-001359-14, de 10 de febrer de 2014, de Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)
  - [Resposta, de 23 d'abril de 2014, del Sr. Hahn en nom de la Comissió \(DO C 307 de 10/09/2014\)](#)

20. Catalonia's independence from Spain

- [Pregunta E-001458-14, d'11 de febrer de 2014, de David Casa \(PPE\)](#)

- [Resposta, de 20 de març de 2014, del Sr. Barroso en nom de la Comissió \(DO C 307 de 10/09/2014\)](#)
- 21. Existencia de definidas «líneas rojas» en los sistemas democráticos (declaracions de la vicepresidenta de la Comissió Europea, Sra. Viviane Reding, sobre la independència de Catalunya)**
- [Pregunta E-002161-14, de 25 de febrer de 2014, de Francisco Sosa Wagner \(NI\)](#)
    - [Resposta, d'1 d'abril de 2014, de la Sra. Reding en nom de la Comissió](#)
    - [Observacions de la vicepresidenta Reding durant la sessió núm. 45 dels Diàlegs amb Ciutadans que va tenir lloc a Catalunya el 23 de febrer de 2014](#)
- 22. Plans to hold referendums on independence in some EU regions**
- [Pregunta E-004460-14, de 10 d'abril de 2014, d'Elena Băsescu \(PPE\)](#)
    - [Resposta, de 16 de maig de 2014, del Sr. Barroso en nom de la Comissió \(DO C 377 de 23/10/2014\)](#)
- 23. Profundización de la democracia (sol·licitud del Parlament de Catalunya al Congrés dels Diputats d'autorització per organitzar un referèndum sobre el futur polític de Catalunya)**
- [Pregunta E-004860-14, de 16 d'abril de 2014, d'Iñaki Irazabalbeitia Fernández \(Verts/ALE\) i Tatjana Ždanoka \(Verts/ALE\)](#)
    - [Resposta, de 5 de juny de 2014, de la Sra. Reding en nom de la Comissió \(DO C 402 de 13/11/2014\)](#)
- 24. Hipotética acción militar en el Estado español**
- [Pregunta E-005699-14, de 9 de juliol de 2014, de Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)
    - [Resposta, de 10 d'octubre de 2014, del Sr. Barroso en nom de la Comissió](#)
- 25. PCE/PEC. Declaraciones sobre el futuro político de Cataluña (declaracions del president del Consell Europeu, Herman Van Rompuy)**
- [Pregunta P-007380-14, de 30 de setembre de 2014, d'Ernest Maragall \(Verts/ALE\) i Josep-Maria Terricabras \(Verts/ALE\)](#)
    - [Resposta de 19 de gener de 2015](#)
- 26. Apología de regímenes autoritarios en el Estado español (amenaces contra polítics catalans)**
- [Pregunta E-008045-14, de 16 d'octubre de 2014, de Josep-Maria Terricabras \(Verts/ALE\)](#)
    - [Resposta, de 16 de desembre de 2014, de la Sra. Jourová en nom de la Comissió](#)
- 27. Comparación del proceso de referéndum catalán con el nazismo**
- [Pregunta P-008213-14, de 22 de octubre de 2014, de Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)

- [Resposta, de 17 de febrer de 2015, de la Sra. Jourová en nom de la Comissió](#)
- 28. Filtraciones de información falsa contra Artur Mas, presidente de Catalunya, y Xavier Trias, alcalde de Barcelona, por parte del Ministerio del Interior del Estado español**
  - [Pregunta E-008895-14, de 7 de novembre de 2014, de Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)
    - [Resposta, de 12 de març de 2015, del Sr. Moscovici en nom de la Comissió](#)
- 29. Persecución política por parte del diario *El Mundo* contra Xavier Trias, alcalde de Barcelona. Vulneración de la Directiva 2010/13/UE**
  - [Pregunta E-008896-14, de 7 de novembre de 2014, de Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)
    - [Resposta, d'11 de març de 2015, del Sr. Oettinger en nom de la Comissió](#)
- 30. Consulta en Cataluña (procés participatiu del dia 9 de novembre de 2014)**
  - [Pregunta E-009058-14, d'11 de novembre de 2014, de José Blanco López \(S&D\)](#)
    - [Resposta, de 9 de febrer de 2015, del president Juncker en nom de la Comissió](#)
- 31. Movimientos independentistas en el seno de la UE**
  - [Pregunta E-009486-14, de 19 de novembre de 2014, d'Esteban González Pons \(PPE\)](#)
    - [Resposta, de 19 de desembre de 2014, del vicepresident Timmermans en nom de la Comissió](#)
- 32. Procesos participativos en la Unión Europea (procés participatiu del dia 9 de novembre de 2014)**
  - [Pregunta E-009814-14, de 27 de novembre de 2014, de Josep-Maria Terricabras \(Verts/ALE\)](#)
    - [Resposta, de 15 de gener de 2015, del vicepresident Timmermans en nom de la Comissió](#)
- 33. Nombramiento de un representante de la Generalitat de Catalunya ante la UE**
  - [Pregunta P-000302-15, de 13 de gener de 2015, Santiago Fisas Ayxelà \(PPE\)](#)
    - [Resposta, de 19 de març de 2015, del vicepresident Timmermans en nom de la Comissió](#)
- 34. Atentado contra la libertad de expresión del juez Santiago Vidal**
  - [Pregunta E-000671-15, de 19 de gener de 2015, de Josep-Maria Terricabras \(Verts/ALE\)](#)
    - [Resposta, de 6 de maig de 2015, de la Sra. Jourová en nom de la Comissió](#)
- 35. Declaración unilateral de independencia de Cataluña**
  - [Pregunta E-011776-15 de 21 de juliol de 2015 de Santiago Fisas Ayxelà \(PPE\)](#)
    - [Resposta, de 21 de setembre de 2015, del president Juncker en nom de la Comissió](#)

36. Pregunta sobre las respuestas parlamentarias por escrito (discordança entre les versions en anglès i en castellà de la resposta de la Comissió a una pregunta parlamentària sobre la declaració unilateral d'independència de Catalunya)

- [Pregunta P-013109-15, de 25 de septiembre de 2015, de Francesc Gambús \(PPE\)](#)
  - [Resposta conjunta, de 25 de novembre de 2015, del president Juncker en nom de la Comissió. Preguntes escrites: P-013438/15 i P-013109/15](#)

37. Manipulation of replies to written questions (discordança entre les versions en anglès i en castellà de la resposta de la Comissió a una pregunta parlamentària sobre la declaració unilateral d'independència de Catalunya)

- [Pregunta P-013438-15, de 2 d'octubre de 2015, de Gerolf Annemans \(ENF\)](#)
  - [Resposta conjunta, de 25 de novembre de 2015, del president Juncker en nom de la Comissió. Preguntes escrites: P-013438/15 i P-013109/15](#)

38. Investigación oficial sobre la posible manipulación de una respuesta de la Comisión Europea relativa a Cataluña cinco días antes de las elecciones catalanes (discordança entre les versions en anglès i en castellà de la resposta de la Comissió a una pregunta parlamentària sobre la declaració unilateral d'independència de Catalunya)

- [Pregunta P-013535-15, de 7 d'octubre de 2015, de Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)
  - [Resposta, de 18 de desembre de 2015, del president Juncker en nom de la Comissió](#)

39. Defensora del Pueblo Europeo (manifestacions de la Defensora en el sentit que les declaracions dels membres de les institucions comunitàries sobre la independència de Catalunya només reflecteixen la seva opinió personal)

- [Pregunta P-014013-15, de 21 d'octubre de 2015, de Santiago Fisas Ayxelà \(PPE\)](#)
  - [Resposta, de 25 de novembre de 2015, del president Juncker en nom de la Comissió](#)

40. Ataque a la independencia judicial (concentració davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en suport al president de la Generalitat de Catalunya, Artur Mas, l'exvicepresidenta Joana Ortega i la consellera Irene Rigau)

- [Pregunta E-014177-15, de 28 de octubre de 2015, de Juan Carlos Girauta Vidal \(ALDE\), Fernando Maura Barandiarán \(ALDE\) i Javier Nart \(ALDE\)](#)
  - [Resposta, de 18 de febrer de 2016, de la Sra. Jourová en nom de la Comissió](#)

41. Resolución del Parlamento de Cataluña (resolució que té per objecte declarar l'inici del procés de creació d'una república independent de Catalunya)

- [Pregunta E-014486-15, de 5 de novembre de 2015, de Maite Pagazaurtundúa Ruiz \(ALDE\)](#)
  - [Resposta, de 9 de març de 2016, del president Juncker en nom de la Comissió](#)

42. España: Falta de independencia del poder judicial según el Consejo de Europa (Informe del Grup d'Estats contra la Corrupció –segons el qual Espanya no compleix els estàndards d'independència judicial– i processos judicials iniciats contra polítics independentistes catalans)

- [Pregunta E-007699-16, de 12 d'octubre de 2016, de Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)
  - [Resposta, de 15 de desembre de 2016, de la Sra. Jourová en nom de la Comissió](#)
- 43. Respeto a los derechos fundamentales y el estado de derecho en España (processos judicials contra Joan Coma, regidor de Vic –per unes declaracions en un ple municipal–, i Santiago Espot –per una acció de protesta en un acte esportiu–)**
- [Pregunta P-008355-16, de 4 de novembre de 2016, de Josep-Maria Terricabras \(Verts/ALE\) i Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)
  - [Resposta, d'11 de gener de 2017, de la Sra. Jourová en nom de la Comissió](#)
- 44. Independencia judicial en el Estado español (detenció de Montserrat Venturós, alcaldessa de Berga)**
- [Pregunta E-008428-16, de 8 de novembre de 2016, de Josep-Maria Terricabras \(Verts/ALE\), Ernest Maragall \(Verts/ALE\), Ernest Urtasun \(Verts/ALE\) i Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\)](#)
  - [Resposta, de 17 de febrer de 2017, de la Sra. Jourová en nom de la Comissió](#)
- 45. Resolución del Parlamento regional de Cataluña (España) que contraviene el principio de cooperación leal entre estados miembros y el mercado único europeo (resolució en què es demana que part del departament francès dels Pirineus Orientals gaudeixi del dret d'autodeterminació)**
- [Pregunta E-008495-16, de 10 de novembre de 2016, d'Enrique Calvet Chambon \(ALDE\), Javier Nart \(ALDE\), Carolina Punset \(ALDE\), María Teresa Giménez Barbat \(ALDE\), Maite Pagazaurtundúa Ruiz \(ALDE\) i Luis de Grandes Pascual \(PPE\)](#)
  - [Resposta, de 14 de març de 2017, del president Juncker en nom de la Comissió](#)
- 46. Registro de Transparencia de la Unión. La ANC, asociación cuyos objetivos violan el artículo 4, apartado 2, del TUE**
- [Pregunta E-008663-16, de 18 de novembre de 2016, d'Enrique Calvet Chambon \(ALDE\), Santiago Fisas Aixelà \(PPE\), María Teresa Giménez Barbat \(ALDE\) i Javier Nart \(ALDE\)](#)
  - [Resposta, de 10 de febrer de 2017, del primer vicepresident Timmermans en nom de la Comissió](#)
- 47. Detenciones de cargos públicos catalanes (Joan Coma –regidor de l'Ajuntament de Vic– i Montserrat Venturós –alcaldessa de Berga–)**
- [Pregunta E-000016-17, de 3 de gener de 2017, de Marina Albiol Guzmán \(GUE/NGL\)](#)
  - [Resposta, de 22 de març de 2017, de la Sra. Jourová en nom de la Comissió](#)
- 48. Ministro del Interior español comprometido en escándalo conspirativo (reunió entre el ministre de l'Interior espanyol i el director de l'Oficina Antifrau de Catalunya)**
- [Pregunta E-000063-17, de 10 de gener de 2017, de Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\), Josep-Maria Terricabras \(Verts/ALE\), Ernest Urtasun \(Verts/ALE\), Javi López \(S&D\), Francesc Gambús \(PPE\)](#)

[Izaskun Bilbao Barandica \(ALDE\), Josu Juaristi Abaunz \(GUE/NGL\), Bodil Valero \(Verts/ALE\), Marina Albiol Guzmán \(GUE/NGL\) i Bart Staes \(Verts/ALE\)](#)

- [Resposta, de 19 d'abril de 2017, del Sr. Avramopoulos en nom de la Comissió](#)

49. Televisió de Catalunya y manipulación ideológica de los niños (Cavalcada dels Reis d'Orient de Vic i símbols independentistes)

- [Pregunta E-000065-17, de 10 de gener de 2017, de María Teresa Giménez Barbat \(ALDE\)](#)

- [Resposta, de 2 de març de 2017, del vicepresident Ansip en nom de la Comissió](#)

50. Inscripción de la Asociación Independentista Soberanía y Justicia en el Registro de Transparencia de la Unión

- [Pregunta E-000108-17, d'11 de gener de 2017, d'Enrique Calvet Chambon \(ALDE\), Santiago Fisas Aixelà \(PPE\), Javier Nart \(ALDE\) i María Teresa Giménez Barbat \(ALDE\)](#)

- [Resposta, de 21 de març, de 2017, del vicepresident Timmermans en nom de la Comissió](#)

51. El proceso separatista catalán y el incumplimiento sistemático de la ley en España

- [Pregunta E-000925-17, de 9 de febrer de 2017, d'Enrique Calvet Chambon \(ALDE\) i Maite Pagazaurtundúa Ruiz \(ALDE\)](#)

- Pendent de resposta

52. Aplicación uniforme del marco de la UE para reforzar el estado de derecho en todos los estados miembros y la independencia judicial. Informe de la Comisión de Venecia sobre el Tribunal Constitucional de España

- [Pregunta E-001837-17, de 20 de març de 2017, de Ramon Tremosa i Balcells \(ALDE\), Ivan Jakovčić \(ALDE\), Josep-Maria Terricabras \(Verts/ALE\), Matt Carthy \(GUE/NGL\) i Jordi Solé \(Verts/ALE\)](#)

- Pendent de resposta

53. Raül Romeva tilda de falangistas a 15.000 manifestantes en Barcelona

- [Pregunta E-002066-17, de 27 de març de 2017, de Javier Nart \(ALDE\), Carolina Punset \(ALDE\) i María Teresa Giménez Barbat \(ALDE\)](#)

- Pendent de resposta

54. Posición de la Comisión ante la posible declaración unilateral de independencia en Cataluña

- [Pregunta E-003486-17, de 23 de maig de 2017, de Beatriz Becerra Basterrechea \(ALDE\)](#)

- Pendent de resposta

3.2 Iniciatives ciutadanes europees

1. [Fortalecimiento de la participación ciudadana en la toma de decisiones sobre la soberanía colectiva \(1.04.2012\)](#) (Objeto: Garantizar la soberanía ciudadana europea en los actos de reconocimiento de la

sucesión como miembro de la Unión Europea de un nuevo estado surgido de la secesión democrática de otro estado miembro de la Unión Europea)

- [Resposta denegatòria de la Comissió](#)
- 2. [Enforcing selfdetermination Human Right in the EU \(4.12.2012\)](#) (Objeto: Proposal for an EU accommodation of the selfdetermination human right)
- [Resposta denegatòria de la Comissió](#)

3.3 Comitè de les Regions

- [Dictamen del Comité de las Regiones. La descentralización en la Unión Europea y el lugar del autogobierno local y regional en la elaboración y ejecución de las políticas de la UE \(DO C 139 de 17/05/2013\)](#) (vegeu-ne els punts 59 a 64: Descentralización y movimientos independentistas)

4 Doctrina i documents d'anàlisi

4.1 El procés endegat a Catalunya

ABAT, Antoni; ALBERTÍ, Enoch; ARBÓS, Xavier; CARRILLO, Marc; FERRERES Víctor; MATAS, Jordi; VIVER, Carles. «[El Futuro político della Catalogna \(Questionario\)](#)». *Federalismi.it*, núm. 22 (26 de novembre de 2014).

AGIRREAZKUENAGA ZIGORRAGA, Iñaki. «La idea de España y su organización territorial en el siglo XXI». *Memorial para la reforma del Estado: estudios en homenaje al profesor Santiago Muñoz Machado*. Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2016, p. 1497-1525.

AGUADO RENEDO, César [et al.]. *La autodeterminación a debate*. Editorial Fundación Pablo Iglesias, 2014.

ALÁEZ CORRAL, Benito. «[Constitucionalizar la secesión para armonizar la legalidad constitucional y el principio democrático en estados territorialmente descentralizados como España](#)». *Revista d'Estudis Autònoms i Federals*, núm. 22 (2015), p. 136-183.

ALBAREDA, Joaquim (dir.) [et al.]. *Catalunya, nació d'Europa. 1714-2014*. Enciclopèdia Catalana, 2013.

ALBERTÍ ROVIRA, Enoch. «La reforma constitucional y el futuro del estado autonómico. En especial, el problema constitucional planteado en Catalunya». *La Organización Territorial del Estado, hoy* (Actas del XIII Congreso de la Asociación de Constitucionalistas de España). Tirant lo Blanch, 2016, p. 243-266.

ALBERTÍ, Enoch; BLANCO, Roberto; FOSSAS, Enric; FREIXES, Teresa; GARCÍA, Javier; MONTILLA, José Antonio; SATRÚSTEGUI Miguel; VIRGALA, Eduardo. «[Encuesta sobre la cuestión catalana](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 13-98.

AMAT, Oriol [et al.]. *La cuestión catalana, hoy*. Instituto de Estudios Económicos, 2013.

ANGLADA, Martí. *Quatre vies per a la independència*. Raval Edicions, 2013.

ARBÓS, Xavier. «[Le Tribunal constitutionnel espagnol et l'indépendantisme catalan, deuxième chapitre \(décembre 2015\)](#)». *Justice en ligne*, 25 de gener de 2016.

ARIÑO ORTIZ, Gaspar. *La independencia de Cataluña: historia, economía, política, derecho*. Aranzadi, 2015.

ARGELAGUET, Jordi. «From Autonomism to Independentism. The Growth of Secessionism in Catalonia (2010-2013)». *Constitutionalism and the Politics of Accommodation in Multinational Democracies*. Palgrave MacMillan, 2014, p. 108-131.

ARTETA, Mikel. «Contra las dos patas del secesionismo». *Claves de Razón Práctica*, núm. 234 (2014), p. 70-79.

AEZA, Juan; COLL, Joaquim (editors). *Cataluña: el mito de la secesión: desmontando las falacias del nacionalismo*. Almuzara, 2014.

ASSEMBLEA NACIONAL CATALANA. [Informe jurídic sobre les possibles conseqüències en l'àmbit penal de l'actuació dels funcionaris durant el procés cap a la independència](#). Febrer de 2016.

ASSEMBLEA NACIONAL CATALANA [et al.]. [Claus sobre la independència de Catalunya](#). El Clauer, Comanegra. 2013.

ARZOZ SANTISTEBAN, Xabier. «Nación minoritaria, principio democrático y reforma constitucional». *Los retos del Estado y la Administración en el siglo XXI. Libro homenaje al Profesor Tomás de la Quadra-Salcedo Fernández del Castillo*. Tirant lo Blanch, 2017, p. 1895-1932.

BAÑOS, Antonio. *La rebelión catalana. España ante sus naciones*. Roca Editorial de Libros, 2014.

BAR CENDÓN, Antonio. «[El proceso independentista de Cataluña y la doctrina jurisprudencial: una visión sistemática](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 187-220.

BARCELÓ I SERRAMALERA, Mercè; LÓPEZ, Jaume; RIERA GIL, Elvira; ROCHER, François. *Fòrum sobre el Dret a decidir (II). El dret de les minories. La construcció jurídica i política del dret a decidir*. Institut d'Estudis Autònoms, núm. 94 (2015).

BARCELÓ I SERRAMALERA, Mercè. «[Referendum e secessione. La vicenda della Catalogna](#)». *Federalismi.it*, 26 de gener de 2015.

BARREIRO RIVAS, Xosé Luis. «Cataluña: desde la insatisfacción a la desafección». *Cataluña en el proceso. Las elecciones autonómicas de 2015*. Tirant lo Blanch, 2017, p. 189-210.

BARTLETT CASTELLÀ, Enric. «[Scotland and Catalonia: Two Historic Nations Challenge a Three Hundred Year-Old Status Quo](#)». *American International Journal of Social Science*. Vol. 3, núm. 4 (2014), p. 63-75.

BEL, Germà. *Anatomía de un desencuentro*. Destino, 2013.

BIGLINO CAMPOS, M. Paloma. «[Cataluña, federalismo y pluralismo político](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 449-460.

BLANCO VALDÉS, Roberto. «Contribución a la refutación de tan diestras mentiras». *Cuadernos de Alzate. Revista Vasca de la Cultura y las Ideas*, núm. 46-47 (2013), p. 55-72.

BOIX PALOP, Andrés. «Cataluña y la rigidez constitucional». *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 65 (2017), p. 62-77.

BOIX SERRA, Carles. «[A growing challenge to Spain](#)». *Politico.eu* (3 octubre 2015).

BOQUERA OLIVER, José Maria. «Confusión sobre la soberanía». *Memorial para la reforma del Estado: estudios en homenaje al profesor Santiago Muñoz Machado*. Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2016, p. 1407-1412.

BOSQUE, Daniel. «[Foreigners with Catalonia Adopt Fervour of Independence Movement](#)». *The Local* (2015).

BOSSACOMA I BUSQUETS, Pau. [Justícia i legalitat de la secessió. Una teoria de l'autodeterminació nacional des de Catalunya](#). Institut d'Estudis Autònoms, 2015.

BOSSACOMA I BUSQUETS, Pau. «[Justícia com a equitat multinacional: síntesi d'una teoria sobre la secessió](#)». *IDEES. Revista de Temes Contemporanis*, núm. 42 (2016), p. 6-27.

BOTRAN, Albert; FRANQUESA, Rosa; GIMENO, Montserrat (coordinadors). [Qüestions d'estat. Reflexions per al país del futur](#). Institut d'Estudis Catalans, Òmnium Cultural, 2014.

BOURNE, Angela K. «[Europeanization and Secession: The Cases of Catalonia and Scotland](#)». *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe*. Vol. 13, núm. 3 (2014), p. 94-120.

- CAAMAÑO DOMÍNGUEZ, Francisco. «Del Estatut a las leyes de desconexión: el dedo que escribe las tablas de la ley». *Cataluña en el proceso. Las elecciones autonómicas de 2015*. Tirant lo Blanch, 2017, p. 17-33.
- CARDÚS, Salvador [et al.]. [*Estatuir Catalunya. Les accions per establir un nou Estat*](#). El Clauer, 2012.
- CARRILLO, Marc. «Reforma constitucional con el trasfondo de Cataluña». *Memorial para la reforma del Estado: estudios en homenaje al profesor Santiago Muñoz Machado*. Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2016, p. 1527-1549.
- CASTELLÀ ANDREU, Josep Maria. «La secesión catalana, tra política e diritto». *Studi Parlamentari e di Politica Costituzionale*, núm. 177-178 (2012), p. 7-19.
- CASTELLÀ ANDREU, Josep Maria. «[Tribunal Constitucional y proceso secesionista catalán: respuestas jurídico-constitucionales a un conflicto político-constitucional](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 561-592.
- CASTELLÀ ANDREU, Josep Maria. «[La propuesta de secesión catalana: entre la consulta popular y los problemas de constitucionalidad](#)». *Revista de Derecho Público*, núm. 82 (2015), p. 13-39.
- CASTRO, Liz [et al.]. [*What's up with Catalonia? The causes which impel them to the separation*](#). Catalonia Press, 2013.
- CAZORLA MARTÍN, Ángel; RIVERA OTERO, José Manuel. «De la nación primordial a la nación en proceso: la nueva identidad nacional catalana». *Cataluña en el proceso. Las elecciones autonómicas de 2015*. Tirant lo Blanch, 2017, p. 261-288.
- CLUA I FAINÉ, Montserrat. «[Identidad y política en Cataluña: el auge del independentismo en el nacionalismo catalán actual](#)». *Quaderns-e de l'Institut Català d'Antropologia*, núm. 19 (2) (2014), p. 79-99.
- COTARELO GARCÍA, Ramón. *La república catalana*. Ara Llibres, 2016.
- COWLING, Geoff; GONZÁLEZ BONDIA, Alfonso; RIDAO MARTÍN, Joan; SOLANO, Xavier; URRUTIA LIBARONA, Íñigo; TAILLON, Patrick. [*Fòrum sobre el Dret a decidir \(I\). Dret comparat i context internacional*](#). Institut d'Estudis Autònoms, 2014.
- CUADRAS-MORATÓ, Xavier [et al.]. *Catalonia: A New Independent State in Europa? A debate over secession within the European Union*. Routledge, 2016.
- DE AREILZA, José María [et al.]. [*Cataluña en claro. Economía. Derecho. Historia. Cultura*](#). FAES, 2014.
- DE CARRERAS, Francesc. *Paciencia e independència. La agenda oculta del nacionalismo*. Ariel, 2014.
- DE ESTEBAN, Jorge. «La escalada de Cataluña hacia la independencia». *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 39 (2013), p. 4-11.
- DE LA QUADRA-SALCEDO FERNÁNDEZ DEL CASTILLO, Tomás. «Independencia y democracia: el título VIII y la indisoluble unidad de la Nación española». *Memorial para la reforma del Estado: estudios en homenaje al profesor Santiago Muñoz Machado*. Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2016, p. 1431-1496.
- DEL CLOT, Damià. *Catalunya sentenciada. De l'agonia de l'Estatut a la il·lusió de la consulta*. Duxelm, 2013.
- DE MIGUEL BÁRCENA, Josu. «Manual para construir un Estado. Los informes del Consejo Asesor para la Transición Nacional de Cataluña». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 499-528.
- DIGÓN MARTÍN, Raül. «[Plurinacionalidad y vertebración territorial del poder político en España. Una aproximación desde la teoría política](#)». *Revista Española de Ciencia Política*, núm. 31 (2013), p. 101-122.
- ELIAS, Anwen; MEES, Ludger. «[Between accommodation and secession: Explaining the shifting territorial goals of nationalist parties in the Basque Country and Catalonia](#)». *Revista d'Estudis Autònoms i Federals*, núm. 25 (2017), p. 129-165.

- ESCARTÍN SÁNCHEZ, Eduardo. «Cataluña, conllevancia o convivencia». *Cuadernos de Pensamiento Político FAES*, núm. 39 (2013), p. 107-122.
- FARRIOLS I SOLÀ, Xavier. «El projecte de nou Estat. Temps i “tempo” en relació amb els debats sobre el model de societat i sobre el procés de transició». *Revista de Catalunya*, núm. 297 (2017).
- FELIU TORRENT, Dolors. *Manual per a la independència. Ara és l'hora, catalans!* Angle Editorial, 2013.
- FERNÁNDEZ MANJÓN, Desiderio. *Cataluña y España: la autodeterminación de Cataluña*. Liber Factory, 2013.
- FERRÁNDIZ, José Pablo. «[La cuestión catalana: la visión desde el otro lado del Ebro](#)». *Cuadernos Manuel Giménez Abad*, núm. 8 (2014), p. 36-48.
- Fundación para el Análisis y los Estudios Sociales. [20 preguntas amb resposta sobre la secessió de Catalunya](#). FAES, 2014.
- GAGNON, Alain-G.; SANJAUME CALVET, Marc. «Trois grands scénarios pour la Catalogne au XXIe siècle: autonomie, fédéralisme et sécession». *Repenser l'autodétermination interne*. Éditions Thémis, 2016, p. 135-174.
- GARCÍA CÁRCEL, Ricardo. «La dialéctica Cataluña-España: algunas reflexiones». *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 42 (2014), p. 8-15.
- GILBAJA CABRERO, Estela. «[Comentario de los autos del Tribunal Supremo de 17 de octubre y 6 y 27 de noviembre de 2014, relativos a la ley de consultas populares y la “consulta popular no referendaria sobre el futuro político de Cataluña”](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 595-604.
- GINER, Salvador; HOMS, Oriol (directors). *Raó de Catalunya: la societat catalana al segle XXI*. Institut d'Estudis Catalans, 2016.
- GRIFFITHS, Ryan D.; GUILLEN ÁLVAREZ, Pablo; MARTÍNEZ I COMA, Ferran. «Between the sword and the wall: Spain's limited options for Catalan secessionism». *Nations and Nationalism*. Vol. 21, núm. 1 (2015), p. 43-61.
- GUIBERNAU, Montserrat. «[The rise of secessionism in Catalonia has emerged out of the will to decide the region's political destiny as a nation](#)». *The London School of Economics and Political Science*, 29 de maig de 2012.
- GUIBERNAU, Montserrat. «[Calls for independence in Catalonia are part of an evolution of Spain's democracy that the country's constitution may have to come to accommodate](#)». *The London School of Economics and Political Science*, 8 d'octubre de 2012.
- GUIBERNAU, Montserrat. «[The only solution to the Catalan question is to recognise that Catalonia is a separate demos capable of deciding its own future](#)». *The London School of Economics and Political Science*, 19 de novembre de 2014.
- GUIBERNAU, Montserrat. «[Catalonia has taken the first step toward becoming a new nation in the EU](#)». *The London School of Economics and Political Science*, 29 de setembre de 2015.
- GUIBERNAU, Montserrat. «De l'autogovern a la secessió». *Raó de Catalunya: la societat catalana al segle XXI*. Institut d'Estudis Catalans, 2016, p. 49-63.
- HAIDER QUERCIA, Ulrike. «Ordinamenti autonomistici tra riforma e secessione: il significato del referendum d'indipendenza in Scozia ed in Catalogna». *Percorsi Costituzionali*, núm. 3 (2014), p. 665-684.
- IACOMETTI, Miryam. «L'accidentato cammino dello Stato autonomico spagnolo tra crisi economica e deriva soberanista: primi passi verso l'indipendenza della Catalogna?» *Diritto Pubblico Comparato ed Europeo*, núm. 3 (2013), p. 856-878.
- LAGARES DÍEZ, Nieves; MÁIZ SUÁREZ, Ramón. «El espacio político del federalismo en Cataluña». *Cataluña en el proceso. Las elecciones autonómicas de 2015*. Tirant lo Blanch, 2017, p. 289-321.

- LANG, Kai-Olaf. «[Katalonien auf dem Weg in die Unabhängigkeit?](#)» Institut Alemany de Política i Seguretat Internacional, SWP-Aktuell, núm. 50 (agost de 2013).
- LANZ, Tilman. «[Minority Cosmopolitanism: The Catalan Independence Process, the EU and the Framework Convention for National Minorities](#)». *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe*. Vol. 15, núm. 2 (2016), p. 31-58.
- LÓPEZ AGUILAR, Juan Fernando. «[Cuestión catalana y crisis constitucional](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 273-308.
- LÓPEZ BASAGUREN, Alberto. «[La secesión de territorios en la Constitución Española](#)». *Revista de Derecho de la Unión Europea*, núm. 25 (2013), p. 87-106.
- LÓPEZ BASAGUREN, Alberto. «[Demanda de secesión en Cataluña y sistema democrático. El procés a la luz de la experiencia comparada](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 163-186.
- LÓPEZ BOFILL, Hèctor. «The Limits of Constitutionalism. Politics, Economics, and Secessionism in Catalonia (2006-2013)». *Constitutionalism and the Politics of Accommodation in Multinational Democracies*. Palgrave MacMillan, 2014, p. 70-83.
- LÓPEZ HERNÁNDEZ, Jaume. *La independencia de Cataluña explicada a mis amigos españoles*. RBA, 2014.
- MANGAS MARTÍN, Araceli. «Cataluña: ¿no habrá independencia?» *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 42 (2014), p. 54-65.
- MARTÍN ALONSO, Gerard. «[Anàlisi de la Sentència del Tribunal Constitucional 259/2015, de 2 de desembre, relativa a la Resolució del Parlament de Catalunya 1/XI, de 9 de novembre de 2015, sobre l'inici del procés polític a Catalunya com a conseqüència dels resultats electorals del 27 de setembre de 2015](#)». *Activitat Parlamentària*, núm. 29 (2016), p. 155-179.
- MARTÍN I PÉREZ DE NANCLARES, José. «[Reflexiones jurídicas a propósito de una eventual declaración unilateral de independencia de Cataluña: un escenario político jurídicamente inviable](#)». Real Instituto Elcano, 24 de setembre de 2015.
- MARTÍNEZ GARCÍA, Clara. «[La catalana “declaración de soberanía”](#)». *Crítica*, núm. 984 (2013), p. 85-88.
- MEMBRIVE, José [et al.]. *Por el derecho a disentir: siete visiones heterodoxas de la relación entre Catalunya y España*. Carena, 2014.
- MÍNGUEZ, Jorge: «¿Es un capricho el deseo de secesión?» *Claves de Razón Práctica*, núm. 230 (2013), p. 52-61.
- MINISTERIO DE ASUNTOS EXTERIORES Y DE COOPERACIÓN. «[Sobre la eventual declaración unilateral de independencia de Cataluña y el Derecho Internacional](#)». 17 de maig de 2014.
- MIRANDA PINILLOS, Isabel; MEZCUA GORDILLO, Unai Alberto. «La secesión de Cataluña: causas y consecuencias a corto plazo». *Estudios Empresariales*, núm. 145 (2014), p. 23-39.
- MOLINA, Ignacio; OTERO-IGLESIAS, Miguel. «[Catalonia torn in two](#)». *Politico.eu* (2 octubre 2015).
- MOLINA, Ignacio. «[El secesionismo en democracias avanzadas: Cataluña entre Escocia y Padania](#)». Real Instituto Elcano, 29 de setembre de 2015.
- MONTILLA, Javier. *Los muros de Cataluña*. Anaya, 2013.
- MUÑOZ, Jordi; GUINJOAN, Marc. «Accounting for Internal Variation in Nationalist Mobilization: Unofficial Referendums for Independence in Catalonia (2009-11)». *Nations and Nationalism*. Vol. 19, núm. 1 (2013), p. 44-67.
- MUÑOZ MACHADO, Santiago. *Cataluña y las demás Españas*. Ed. Crítica, 2014.

- MUÑOZ MACHADO, Santiago. «El Estado autonómico y el futuro político de Cataluña». *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 51 (2015), p. 44-55.
- MUÑOZ MACHADO, Santiago. *Informe sobre España: Repensar el Estado o destruirlo*. Ed. Crítica, 2012.
- MUÑOZ MACHADO, Santiago. «La cuarta vía». *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 42 (2014), p. 4-7.
- MUÑOZ MACHADO, Santiago. *Vieja y nueva Constitución*. Ed. Crítica, 2016.
- NAGEL, Klaus Jürgen. «¿Del autonomismo al independentismo?: en vías de interpretar el giro reciente del nacionalismo catalán». *Naciones y estado: la cuestión española*. Universitat de València, 2014, p. 325-352.
- NICOLINI, Matteo. «La costruzione territoriale dell'identità costituzionale tra finzioni giuridiche e "trauma" della secessione». *Studi Parlamentari e di Politica Costituzionale*, núm. 179-180 (2013), p. 7-32.
- OLIVER ARAUJO, Joan [et al.]. *El futuro territorial del Estado español: ¿centralización, autonomía, federalismo, confederación o secesión?* Tirant lo Blanch, 2014.
- OLIVER ARAUJO, Joan. «[Cataluña, entre la autonomía y la autodeterminación \(una propuesta\)](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 221-248.
- PADRÓS REIG, Carlos. «Cataluña ante el Tribunal Constitucional. Conflicto político y conflicto de competencias». *Revista General de Derecho Constitucional*, núm. 24 (2017).
- PAGE, Rob. «[Debate on possible independence of Catalonia: Key issues](#)». *House of Commons Library*, 11 de juliol de 2014.
- PAREJO ALFONSO, Luciano. «[Pluralismo territorial y Constitución](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 249-271.
- PASTOR, Jaime. *Cataluña quiere decidir: ¿Se rompe España? Diez preguntas sobre el derecho a decidir*. Icaria, 2014.
- PAYERO LÓPEZ, Lucía. «[El derecho de autodeterminación en España: breve explicación para extranjeros estupefactos y nacionales incautos](#)». *Revista d'Estudis Autonòmics i Federals*, núm. 23 (2016), p. 46-79.
- PÉREZ CALVO, Alberto. «[La vía jurídica hacia la independencia de un territorio español](#)». *Revista Jurídica de Navarra*, núm. 55-56 (2013), p. 147-161.
- PÉREZ ROYO, Javier. «Entre política y derecho: el debate sobre la independencia de Cataluña». *Cuadernos de Alzate. Revista Vasca de la Cultura y las Ideas*, núm. 46-47 (2013), p. 174-185.
- PÉREZ LOZANO, Lluís; SANJAUME CALVET, Marc. «[Legalizing Secession: The Catalan Case](#)». *Journal of Conflictology*. Vol. 4, núm. 2 (2013), p. 3-12.
- PONT, Albert. *Delenda est Hispania: tot allò que Espanya ens amaga sobre la independència de Catalunya*. Viena Edicions, 2012.
- REQUEJO, Ferran; SANJAUME, Marc. «La reconnaissance et l'accommodement politique: du régionalisme à la sécession». *Les conditions de l'unité politique et de la sécession dans les sociétés multinationales. Catalogne, Écosse, Flandre, Québec*. Caron, Jean-François (director). Presses de l'Université Laval, 2016, p. 15-40.
- RIDAO MARTÍN, Joan. *Podem ser independents? Els nous estats del segle XXI*. RBA, 2012.
- RIDAO MARTÍN, Joan. «[The right to secession in the framework of liberal democracies and the legitimacy of a unilateral declaration. The case of Catalonia](#)». *The Age of Human Rights Journal*, núm. 4 (2015), p. 111-137.
- RIDAURA MARTÍNEZ, María Josefa. «[El proceso de independencia de Cataluña: su visión desde la Comunidad Valenciana](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 381-404.

- RODON, Toni. [Una visió geogràfica de la independència de Catalunya](#). Institut d'Estudis Autònoms, 2015 (Col·lecció e-Recerca; 7).
- RODRÍGUEZ-AGUILERA DE PRAT, Cesáreo; RENU VILAMALA, Josep Maria. «[Elecciones catalanas: plebiscitarias, “ma non troppo”](#)». *Quaderni dell'Osservatorio Elettorale*, núm. 74 (2015), p. 31-55.
- RUIZ-RICO RUIZ, Gerardo. «[La reinvencción constitucional del modelo territorial español y la propuesta soberanista en Cataluña](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 309-346.
- RUIZ RODRÍGUEZ, Ignacio. *Cataluña en España. España en Cataluña. Trece visiones académicas sobre una verdad única*. S.L-DYkinson, 2014.
- RUIZ SOROA, José María. «Regular la secesión». *Cuadernos de Alzate. Revista Vasca de la Cultura y las Ideas*, núm. 46-47 (2013), p. 186-204.
- SERRANO BALAGUER, Iván. *De la nació a l'Estat*. Angle Editorial, 2013.
- SERRANO SANZ, José María. «Cataluña en España: intereses creados». *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 42 (2014), p. 16-23.
- SOLOZÁBAL, Juan José. «La autodeterminación y el lenguaje de los derechos». *Cuadernos de Alzate. Revista Vasca de la Cultura y las Ideas*, núm. 46-47 (2013), p. 216-230.
- SOLOZÁBAL, Juan José. «La ofensiva soberanista catalana ante el Tribunal Constitucional». *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 42 (2014), p. 36-43.
- SOLOZÁBAL, Juan José. «Comentario de la Sentencia 31/2015 sobre consultas populares no referendarias y otras formas de participación ciudadana». *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 57 (2016), p. 4-9.
- SOLOZÁBAL, Juan José. «Cuatro tesis sobre la cuestión catalana». *Claves de la Razón Práctica*, núm. 250 (2017), p. 72-83.
- STRUBELL TRUETA, Toni: «[Las consultas independentistas en Cataluña: hasta aquí hemos llegado](#)». *Hermes*, núm. 34 (2010), p. 54-60.
- STURM, Roland. «[Autonomía regional, autodeterminación y secesión: un primer acercamiento teórico](#)». *Cuadernos Manuel Giménez Abad*, núm. 8 (2014), p. 9-14.
- TAIBO, Carlos. *En defensa de la consulta soberanista en Cataluña*. Los Libros de la Catarata, 2014.
- TAMAMES, Ramón: *¿Adónde vas, Cataluña?: cómo salir del laberinto independentista*. Ediciones Península, 2014.
- TORBISCO CASALS, Neus. «[Autodeterminació, secessió i drets humans: una crítica dels paradigmes dominants en el debat català](#)». *IDEES. Revista de Temes Contemporanis*, núm. 42 (2016), p. 28-55.
- TORNOS MAS, Joaquín. «Constitucionalismo y secesión». *Memorial para la reforma del Estado: estudios en homenaje al profesor Santiago Muñoz Machado*. Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2016, p. 1413-1429.
- TORNOS MAS, Joaquín. «El problema catalán: una solución razonable». *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 42 (2014), p. 44-53.
- TORNOS MAS, Joaquín. *De Escocia a Catalunya. Referéndum y reforma constitucional*. Iustel, 2015.
- TORNOS MAS, Joaquín. «[El cumplimiento de las sentencias del Tribunal Constitucional y las Resoluciones del Parlamento catalán 5/XI de 20 de enero de 2016 y 263/XI de 27 de julio de 2016](#)». Blog de l'Institut de *Derecho Público*, 25 d'agost de 2016.

TORRES GUTIÉRREZ, Alejandro. «La vertebración de Cataluña en España: Algunas alternativas extemporáneas». *Civitas Europa*, núm. 33 (2014), p. 263-268.

TORRES GRAELL, Roger (ed.). *Per què volem un Estat propi?: seixanta intel·lectuals parlen de la independència de Catalunya*. Pagès Editors, 2012.

URÍAS, Joaquín. «[The Spanish Constitutional Court on the Path of Self-Destruction](#)». *VerfBlog*, 4 d'abril de 2017.

VALERO LUMBRERAS, Ángel. «Ortega y el problema catalán». *Claves de la Razón Práctica*, núm. 237 (2014), p. 52-61.

VERGÉS, Joan. «[Ésser i procés: sobirania, fragilitat i temps](#)». *IDEES. Revista de Temes Contemporanis*, núm. 42 (2016), p. 82-100.

VERNET LLOBET, Jaume. «[La perspectiva catalana en torno a la reforma constitucional de la estructura territorial del Estado](#)». *Revista Española de la Función Consultiva*, núm. 20 (2013), p. 79-109.

VIDAL-FOLCH, Xavier. *Cataluña ante España*. Los Libros de la Catarata, 2014.

VIDAL-FOLCH, Xavier. *¿Cataluña independiente?* Los Libros de la Catarata, 2013.

VIVER PI-SUNYER, Carles; GRAU CREUS, Mireia. «[La contribució del Parlament al procés de consolidació i desenvolupament de l'autogovern de Catalunya i a la defensa de la seva identitat nacional](#)». *Revista d'Estudis Autònoms i Federals*, núm. 18 (2013), p. 88-125.

VIVER PI-SUNYER, Carles; GRAU CREUS, Mireia. «The Catalan Parliament's contribution to the consolidation and development of Self-Government and the Defence of Catalonia's National Identity». *The Parliaments of Autonomous Nations*. McGill-Queen's University Press, 2016.

VIVER PI-SUNYER, Carles; MARTÍN ALONSO, Gerard. «[Informe sobre l'aplicació a Catalunya d'un nou model de finançament basat en el concert econòmic](#)». *Tres informes de l'Institut d'Estudis Autònoms sobre el pacte fiscal, les duplicitats i les consultes populars*. Institut d'Estudis Autònoms, 2013, p. 9-121.

4.2 El dret a decidir

4.2.1 Aspectes generals

BARCELÓ I SERRAMALERA, Mercè. «[El derecho a decidir como instrumento constitucional para la canalización de problemas territoriales](#)». *Fundamentos. Cuadernos monográficos de teoría del estado, derecho público e historia constitucional*, núm. 9 (2017), p. 361-391.

BARCELÓ I SERRAMALERA, Mercè; CORRETJA I TORRENS, Mercè. «[El derecho a decidir en Cataluña: cronología de la construcción de un nuevo derecho democrático](#)». *Federalismi.it*, núm. 27 (2015).

BARCELÓ I SERRAMALERA, Mercè [et al.]. «El derecho a decidir. Teoría y práctica de un nuevo derecho». *Atelier*. 2015.

BILANCIA, Francesco. «[Il "derecho a decidir" catalano nel quadro della democrazia costituzionale](#)». *Istituzioni del Federalismo*, núm. 4 (2014), p. 985-997.

CAAMAÑO, Francisco. «El derecho a decidir y el gambito de dama». *Cuadernos de Alzate. Revista Vasca de la Cultura y las Ideas*, núm. 46-47 (2013), p. 85-98.

CAGIAO, Jorge; FERRAIUOLO, Gennaro (coordinadors). *El encaje constitucional del derecho a decidir. Un enfoque polémico*. Catarata, 2016.

CAPPUCCIO, Laura [et al.]. [El derecho a decidir. Un diálogo Italo-catalán](#). Institut d'Estudis Autònoms, núm. 88 (2014).

- CASTELLÀ ANDREU, Josep Maria. «El problemático encaje constitucional del “derecho a decidir” de Cataluña y sus vías de ejercicio». *Percorsi Costituzionali*, núm. 3 (2014), p. 807-830.
- DE CARRERAS, Francesc. «El derecho a no decidir pero sí a salir del maldito embrollo». *Cuadernos de Alzate. Revista Vasca de la Cultura y las Ideas*, núm. 46-47 (2013), p. 99-110.
- DEL CLOT, Damià; NOALES, Josep Maria. *Decidir. Un exercici de legitimitat democràtica*. Viena Edicions, 2014.
- FERRERES COMELLA, Víctor. «[Cataluña y el derecho a decidir](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 461-476.
- GALÁN GALÁN, Alfredo. «[Del derecho a decidir a la independencia: la peculiaridad del proceso secesionista en Cataluña](#)». *Istituzioni del Federalismo*, núm. 4 (2014), p. 885-907.
- GARCÍA, Eloy. «Derecho a decidir y democracia: acerca de la procedencia de admitir supuestos de la “democracia de la identidad” en la Constitución Española de 1978, y de sus poco meditadas implicaciones prácticas». *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 55 (2015), p. 14-23.
- JANER, Joan David. «Algunas consideraciones en torno a la declaración de soberanía y el derecho a decidir del pueblo de Cataluña a la luz del Derecho Internacional y del Derecho de la Unión Europea». *El futuro territorial del Estado español. ¿Centralización, autonomía, federalismo, confederación o secesión?* Tirant lo Blanch, 2014.
- JIMÉNEZ SÁNCHEZ, José J. «[Principio democrático y derecho a decidir](#)». *Revista d'Estudis Autònoms i Federals*, núm. 19 (2014), p. 211-233.
- LÓPEZ, Jaume; VILAREGUT, Ricard; SANJAUME, Marc; GUIBERNAU, Montserrat [et al.]. «[Monogràfic: el Dret a decidir](#)». *Àmbits de Política i Societat* (2014).
- MARTÍN, Esther. «De la declaración de soberanía y el derecho a decidir del pueblo de Cataluña al proceso participativo del 9 de Noviembre 2014. Un análisis normativo». *Studi Parlamentari e di Politica Costituzionale*, núm. 177-178 (2012), p. 33-51.
- NUEVO, Pablo. «El marco constitucional para el debate territorial y el ejercicio del derecho a decidir en España. Una aproximación jurisprudencial». *Studi Parlamentari e di Politica Costituzionale*, núm. 177-178 (2012), p. 21-31.
- OKLOPCIC, Zoran. «[Drafting Independence: The Catalan Declaration of Sovereignty and the Question of the Constituent Power of the People in Context](#)». I-CONnet. Blog de l'*International Journal of Constitutional Law and ConstitutionMaking.org*, 11 de febrer de 2013.
- PÉREZ-FRANCESCH, Joan Lluís. «[Dret a decidir i constitucionalisme inquisitorial](#)». Blog de la *Revista Catalana de Dret Públic*, 27 de maig de 2013.
- PONS RÀFOLS, Xavier. *Cataluña: Derecho a decidir y Derecho internacional*. Editorial Reus, 2015.
- PONS RÀFOLS, Xavier. «[Legalidad internacional y derecho a decidir](#)». Blog de la *Revista Catalana de Dret Públic*, 18 de febrer de 2013.
- PONS RÀFOLS, Xavier. «[Legalidad internacional y derecho a decidir](#)». *Revista Electrónica de Estudios Internacionales*, núm. 27 (2014).
- PONS RÀFOLS, Xavier. «[Sobre el denominado derecho a decidir de Cataluña](#)». Blog *Aquiescencia*, 8 de febrer de 2016.
- RIDAO MARTÍN, Joan. *El derecho a decidir: una salida para Cataluña y España*. RBA, 2014.
- RIDAO MARTÍN, Joan. «[El dret a decidir. La consulta sobre el futur polític de Catalunya](#)». Institut d'Estudis Autònoms, núm. 90 (2014).

RIDAO MARTÍN, Joan. «[La poderosa y alargada sombra de la STC 103/2008 sobre la Ley vasca de consulta en el ejercicio del “derecho a decidir” un nuevo marco político para Cataluña](#)». *Revista Vasca de Administració Pública*, núm. 99-100 (2014), p. 2547-2580.

RIDAO MARTÍN, Joan. «Le “droit à décider” et le cas de la Catalogne». *Revue belge de droit constitutionnel*, núm. 1 (2015), p. 179-200.

RUIZ VIEYTEZ, Eduardo Javier. «[¿Derecho a decidir en clave interna? El conflicto del Jura y el referéndum de 2013](#)». *Revista d'Estudis Autònoms i Federals*, núm. 20 (2014), p. 96-131.

SAGARRA, Eduard (coord.) [et al.]. *¿Existe el derecho a decidir?: preguntas y respuestas sobre el proceso abierto en Cataluña*. Tibidabo Ediciones, 2014.

SANJAUME CALVET, Marc. «[Arguments i contraarguments sobre el dret a la secessió](#)». *IDEES. Revista de Temes Contemporanis*, núm. 42 (2016), p. 56-69.

TORNOS MAS, Joaquín. «Constitucionalismo y secesión». *Memorial para la reforma del Estado: estudios en homenaje al profesor Santiago Muñoz Machado*. Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2016, p. 1413-1429.

TUDELA ARANDA, José. «[El derecho a decidir y el principio democrático](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 477-497.

TURP, Daniel; SANJAUME, Marc (coordinadors). *The Emergence of a democratic right to self-determination in Europe*. Centre Maurits Coppieters, 2016.

VILAJOSANA, Josep Maria. «[Principi democràtic i justificació constitucional del dret a decidir](#)». *Revista d'Estudis Autònoms i Federals*, núm. 19 (2014), p. 178-210.

VIVER PI-SUNYER, Carles. «Una reflexión desde Cataluña sobre el “derecho a decidir”». *El futuro territorial del Estado español: ¿centralización, autonomía, federalismo, confederación o secesión?* Tirant lo Blanch, 2014, p. 397-416.

4.2.2 La Sentència del Tribunal Constitucional 42/2014, de 25 de març

ÁLVAREZ CONDE, Enrique. «[Una sentencia con luces y sombras](#)». Blog de la *Revista Catalana de Dret Públic*, 2 d'abril de 2014.

ARBÓS, Xavier. «[Le Tribunal constitutionnel face à la “Déclaration de souveraineté et du droit de décision du peuple de Catalogne” : une décision ambivalente](#)». *Justice en ligne*, 13 d'abril de 2014.

ARNALDO CUBILLA, Enrique. «La respuesta del Tribunal Constitucional a la declaración soberanista». *Cuadernos de Pensamiento Político*, núm. 43 (2014), p. 11-30.

ENÉRIZ OLAECHEA, Francisco Javier. «Un comentario a la sentencia del Tribunal Constitucional sobre la declaración de soberanía y el derecho a decidir del pueblo de Cataluña». *Revista Aranzadi Doctrinal*, núm. 4 (2014), p. 101-119.

FONDEVILA, Manuel. «[Derecho a decidir y soberanía. A propósito de la STC 42/2014, de 25 de marzo](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 34 (2014), p. 587-606.

FOSSAS, Enric. «[Comentario a la STC 42/2014, de 25 de marzo, sobre la Declaración de soberanía y el derecho a decidir del pueblo de Cataluña](#)». *Revista Española de Derecho Constitucional*, núm. 101 (2014), p. 273-300.

IBRIDO, Renato. «[Il derecho a decidir e il tabù della sovranità catalana. A proposito di una recente sentenza del Tribunale costituzionale spagnolo](#)». *Federalismi.it*, 9 de juliol de 2014.

INSTITUT D'ESTUDIS AUTONÒMICS (organisme coordinador). «[Informe sobre la Sentència del Tribunal Constitucional, de 25 de març de 2014, relativa a la Resolució 5/X del Parlament de Catalunya, per la qual s'aprova la Declaració de sobirania i del dret a decidir del poble de Catalunya](#)». Generalitat de Catalunya, 1 d'abril de 2014.

RIDAO, Joan. «[La juridificación del derecho a decidir en España. La STC 42/2014 y el derecho a aspirar a un proceso de cambio político del orden constitucional](#)». *Revista de Derecho Político*, núm. 91 (2014), p. 91-136.

RIDAO, Joan. «Sobre la “Declaració de sobirania i del dret a decidir del poble de Catalunya” i el seu exercici per la via d'una consulta popular. Estat de la qüestió». *Revista de Catalunya*, núm. 285 (2014), p. 49-62.

SOLOZÁBAL, Juan José. «La sentencia sobre la declaración soberanista y el derecho a decidir del pueblo catalán (STC 42/2014)». *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 50 (2015), p. 46-49.

VINTRÓ, Joan. «[La Declaració de sobirania i del dret a decidir del poble de Catalunya: un apunt jurídic](#)». Blog de la *Revista Catalana de Dret Públic*, 7 de febrer de 2013.

VINTRÓ, Joan. «[El Tribunal Constitucional y el derecho a decidir de Cataluña: una reflexión sobre la STC de 25 de marzo de 2014](#)». Blog de la *Revista Catalana de Dret Públic*, 2 d'abril de 2014.

4.3 Les vies de consulta al poble de Catalunya

AGUADO RENEDO, César. «[Referéndum autonómico y jurisprudencia constitucional](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 28 (2011), p. 541-554.

AGUADO RENEDO, César. «El referéndum autonómico». *Pluralidad de ciudadanía, nuevos derechos y participación democrática*. Centro de Estudios Constitucionales, 2011, p. 389-420.

AGUADO RENEDO, César. «Sobre un eventual referéndum consultivo en el proceso soberanista catalán». *Cuadernos de Alzate. Revista Vasca de la Cultura y las Ideas*, núm. 46-47 (2013), p. 27-47.

AGUIAR DE LUQUE, Luis. «El referéndum en la Constitución española; una reflexión sobre una institución problemática». *Constitución y desarrollo político: estudios en homenaje al profesor Jorge de Esteban*. Tirant lo Blanch, 2013, p. 955-972.

ALONSO DE ANTONIO, Ángel Luis. *Análisis constitucional de la ley catalana de consultas populares no referendarias y otras formas de participación ciudadana*. Aranzadi, 2015.

ÁLVAREZ VÉLEZ, M. Isabel. «[La participación directa de los ciudadanos en la Constitución española y las consultas populares en el ámbito estatutario](#)». *Revista de Derecho Político*, núm. 96 (2016), p. 121-148.

ARBÓS, Xavier; BARRETT, G.; CORCUERA ATIENZA, Javier; LÓPEZ BASAGUREN, Alberto; RUIZ ROBLEDO, Agustín; SEIJAS VILLADANGOS, María Esther. *La participación política directa. Referéndum y consultas populares*. Editorial Comuniter, 2013.

ARBÓS, Xavier. «[Els límits naturals i els artificials de l'article 150.2 CE](#)». Blog de la *Revista Catalana de Dret Públic*, 17 de febrer de 2014.

BOSSACOMA BUSQUETS, Pau. «[Competències de la Generalitat de Catalunya sobre regulació i convocatòria de consultes populars](#)». *Revista d'Estudis Autonòmics i Federals*, núm. 15 (2012), p. 241-286.

CARRASCO DURÁN, Manuel. «[Referéndum versus consulta](#)». *Revista de Estudios Políticos*, núm. 160 (2013), p. 13-41.

CASTELLÀ ANDREU, Josep Maria. «[Consultas populares no referendarias en Cataluña. ¿Es posible constitucionalmente un tertium genus entre referéndum e instituciones de participación ciudadana?](#)» *Monografías de la Revista Aragonesa de Administración Pública*, núm. XIV (2013), p. 121-155.

CASTELLÀ ANDREU, Josep Maria. «Democracia, reforma constitucional y referéndum de autodeterminación en Cataluña». *El estado autonómico en la perspectiva del 2020*. Instituto de Derecho Público, Universidad Rey Juan Carlos, 2013, p. 171-212.

CASTELLÀ ANDREU, Josep Maria. «El referéndum en la Constitución: ¿es necesario un replanteamiento de la institución?» *Participación, Representación y Democracia* (XII Congreso de la Asociación de Constitucionalistas de España). Tirant lo Blanch, 2016, p. 235-266.

CASTELLÀ ANDREU, Josep Maria. «Secesión y referéndum sobre el “derecho a decidir” en Cataluña. Una aproximación desde el Derecho Constitucional». *El futuro territorial del Estado español. ¿Centralización, autonomía, federalismo, confederación o secesión?* Tirant lo Blanch, 2014, p. 451-490.

DE CARRERAS, Francesc. «¿Puede celebrarse un referéndum en Catalunya?» *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 42 (2014), p. 24-35.

CASCAJO, José Luis; GARCÍA, Eloy; OLIVER ARAUJO, Joan; TORRES MURO, Ignacio. «[Encuesta sobre el Referéndum](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 30 (2012), p. 11-56.

FERRERES COMELLA, Víctor. «[The Secessionist Challenge In Spain: An Independent Catalonia?](#)» I-CONnet. Blog de l'*International Journal of Constitutional Law and ConstitutionMaking.org*, 22 de novembre de 2012.

GARCÍA TORRES, Jesús. «De referendos y futuros políticos colectivos». *Constitución política de España: estudios en homenaje a Manuel Aragón Reyes*. Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2016, p. 499-521.

GIL VALLEJO, Beatriz. «Democracia política versus democracia participativa (referéndum vs consulta popular)». *Diario La Ley*, núm. 8413 (2014).

IBÁÑEZ MACÍAS, Antonio. «[Los referendos regional y local en el Estado Autonómico. Sus bases y límites constitucionales](#)». *Revista Vasca de Administración Pública*, núm. 97 (2013), p. 97-138.

MARTÍN ALONSO, Gerard. «[La Llei 4/2010, de 17 de març, de consultes populars per via de referèndum, i les consultes referendàries d'àmbit de Catalunya: règim jurídic i possible aplicació](#)». *Activitat Parlamentària*, núm. 25 (2012), p. 24-40.

MARTÍN ALONSO, Gerard. «[La consulta al poble de Catalunya sobre el seu futur polític col·lectiu: anàlisi dels procediments legals a què es pot recórrer i algunes reflexions](#)». *Activitat Parlamentària*, núm. 26 (2014), p. 25-52.

MARTÍN NÚÑEZ, Esther. «[The referendum and popular consultations in the Autonomous State](#)». *Perspectives on Federalism*. Vol. 4, núm. 1 (2012), p. 134-158.

MARTÍN NÚÑEZ, Esther. «[El referéndum y las consultas populares en las comunidades autónomas y municipios](#)». *Revista Vasca de Administración Pública*, núm. 94 (2012), p. 95-131.

MARTÍN NÚÑEZ, Esther. «[Un comentari d'urgència a la Llei de consultes populars no referendàries](#)». Blog de la *Revista Catalana de Dret Públic*, 15 d'octubre de 2014.

MONTILLA MARTOS, José Antonio. «La vía del artículo 150.2 para la convocatoria del referéndum sobre el futuro político de Cataluña». Blog de la *Revista Catalana de Dret Públic*, 17 de febrer de 2014.

MONTILLA MARTOS, José Antonio. «[El referéndum de secesión en Europa](#)». *Revista de Derecho Constitucional Europeo*, núm. 26 (2016).

MUÑOZ, Jordi; GUINJOAN, Marc; VILAREGUT, Ricard. «[Les consultes sobre la independència: context, organització i participació](#)». *Informe sobre l'estat de la democràcia a Catalunya 2010*. Universitat Autònoma de Barcelona, Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP), 2010, p. 197-252.

- PEGORARO, Lucio. «Referéndums regionales, plebiscitos, secesiones: un precedente italiano y su enseñanza para España». *Futuro territorial del Estado español: ¿Centralización, autonomía, federalismo, confederación o secesión?* Tirant lo Blanch, 2014, p. 607-618.
- PÉREZ ALBERDI, M. Reyes. «[La admisibilidad constitucional de un referéndum autonómico con base en la competencia estatutaria sobre consultas populares](#)». *Revista Española de Derecho Constitucional*, núm. 104 (2015), p. 101-132.
- PÉREZ MONEO, Miguel. «La ¿consulta? sobre el futuro político de Cataluña». *Revista General de Derecho Constitucional*, núm. 20 (2015).
- RIDAO MARTÍN, Joan. «La consulta y el “problema catalán”. ¿De la conllevancia al Estado?» *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 42 (2014), p. 66-77.
- RIDAO MARTÍN, Joan. «La institución del referéndum en España: una revisión necesaria». *Participación política y derechos sociales en el siglo XXI*. Fundación Manuel Giménez Abad de Estudios Parlamentarios y del Estado Autonómico, 2014, p. 91-114.
- RIDAO MARTÍN, Joan. «[La oscilante doctrina del Tribunal Constitucional sobre la definición de las consultas populares por la vía de referéndum. Una revisión crítica a través de cuatro sentencias](#)». *Estudios de Deusto*. Vol. 63, núm. 1 (2015), p. 359-385.
- RODÉS MATEU, Adrià. «Impresiones constitucionales sobre la nueva Ley de Consultas catalana». *Revista Aranzadi Doctrinal*, núm. 2 (2010), p. 87-94.
- ROIG MOLÉS, Eduard. «[De expectativas, frustraciones y prudencia judicial. Comentario a la Sentencia del Tribunal Constitucional de 25 de febrero de 2015 sobre la Ley de consultas populares no referendarias de Cataluña](#)». Blog de l’Instituto de Derecho Público, 1 d’abril de 2015.
- ROIG MOLÉS, Eduard. «[Un paso más en la excepcionalidad del referéndum \(Comentario a la STC de 10 de mayo de 2017 sobre la Ley catalana de consultas referendarias\)](#)». Blog de l’Instituto de Derecho Público, 25 de maig de 2017.
- RUBIO LLORENTE, Francisco. «[Un referéndum para Cataluña](#)». *El País* (8 octubre 2012).
- RUBIO LLORENTE, Francisco. «[Un referéndum que nadie quiere](#)». *El País* (11 febrer 2013).
- SÁENZ ROYO, Eva. «[¿Es adecuado el referéndum como forma de participación política? Las recientes demandas españolas de referéndums a la luz de la experiencia irlandesa](#)». *Revista de Derecho Constitucional Europeo*, núm. 20 (2013), p. 245-275.
- SÁENZ ROYO, Eva. «La regulación del referendo en el derecho comparado: aportaciones para el debate en España». *Revista Española de Derecho Constitucional*, núm. 108 (2016), p. 123-153.
- SANTAMARÍA, Antonio. «Interrogantes en torno a la consulta». *El Viejo Topo*, núm. 313 (2014), p. 40-45.
- VILLAVERDE MENÉNDEZ, Ignacio. «[La sutil distinción entre consultar y refrendar. A propósito de las sentencias del Tribunal Constitucional 31 y 32/2015](#)». *Foro, Nueva época*. Vol. 18, núm. 1 (2015), p. 425-442.
- VINTRÓ, Joan. «[Legalidad y consulta soberanista en Cataluña](#)». Blog de l’Instituto de Derecho Público, 23 d’octubre de 2012.
- VIVER PI-SUNYER, Carles; MARTÍN ALONSO, Gerard. «[Informe sobre els procediments legals a través dels quals els ciutadans i les ciutadanes de Catalunya poden ser consultats sobre llur futur polític col·lectiu](#)». *Tres informes de l’Institut d’estudis Autonòmics sobre el pacte fiscal, les duplicitats i les consultes populars*. Institut d’Estudis Autonòmics, 2013, p. 395-448.

4.4 Independència i Unió Europea

- ABAT NINET, Antoni. «[Catalunya independent en el si de la Unió Europea](#)». Cercle d'Estudis Sobiranistes, 2013.
- BAYONA ROCAMORA, Antoni. «[El “dret a decidir” i els valors fundacionals de la Unió Europea](#)». *Revista d'Estudis Autònoms i Federals*, núm. 20 (2014), p. 132-173.
- BOSSACOMA I BUSQUETS, Pau. *Secessió i integració a la Unió Europea. Catalunya nou Estat de la Unió?* Institut d'Estudis de l'Autogovern, 2016.
- BREDA, Vito. «[La devolution de Escocia y el referéndum de 2014: ¿Cuáles son las repercusiones potenciales en España?](#)» *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 31 (2013), p. 69-88.
- CHAMON, Merijn; VAN DER LOO, Guillaume. «The Temporal Paradox of Regions in the EU Seeking Independence: Contraction and Fragmentation versus Widening and Deepening?» *European Law Journal*. Vol. 20, núm. 5 (2014), p. 613-629.
- CONNOLLY, Christopher K. «[Independence in Europe: Secession, Sovereignty, and the European Union](#)». *Duke Journal of Comparative & International Law*, núm. 24 (2013), p. 51-105.
- DE CARRERAS, Francesc. «[Unión Europea y secesión de Estados miembros. ¿Deben intervenir las instituciones europeas?](#)» *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 33 (2014), p. 271-282.
- DE MIGUEL BÁRCENA, Josu. «[La cuestión de la secesión en la Unión Europea: una visión constitucional](#)». *Revista de Estudios Políticos*, núm. 165 (2014), p. 211-245.
- DE MIGUEL BÁRCENA, Josu. «La secesión en el horizonte: el necesario contexto europeo». *La Organización Territorial del Estado, hoy* (Actas del XIII Congreso de la Asociación de Constitucionalistas de España). Tirant lo Blanch, 2016, p. 305-332.
- BALAGUER CALLEJÓN, Francisco; BAR CENDÓN, Antonio; GIL ROBLES, José María; LINDE PANIAGUA, Enrique. «[Encuesta sobre la construcción política de Europa](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 32 (2013), p. 15-72.
- FREIXES SANJUAN, Teresa. «Secesión de Estados e integración en la Unión Europea. A propósito del debate sobre la permanencia en la Unión de Escocia y Cataluña como Estados segregados del Reino Unido y España». *Revista Jurídica de Catalunya*, núm. 2 (2014), p. 297-329.
- GALÁN, Alfredo. «[Secesión de Estados y pertinencia a la Unión Europea: Cataluña en la encrucijada](#)». *Istituzioni del Federalismo*, núm. 1 (2013), p. 95-135.
- GARCÍA ANDRADE, Paula. «[La ciudadanía europea y la sucesión de Estados: a vueltas con las implicaciones de una separación territorial en el seno de la UE](#)». *Revista de Derecho Comunitario Europeo*, núm. 49 (2014), p. 997-1025.
- GOUNIN, Yves. «[Les dynamiques d'éclatements d'États dans l'Union européenne: casse-tête juridique, défi politique](#)». *Politique Étrangère*, núm. 4 (2013), p. 11-22.
- GRANELL, Francesc. «[Catalunya i la Unió Europea](#)». *L'Hora, el diari en línia de nou cicle* (29 setembre 2013).
- ILLAMOLA DAUSÀ, Mariona. «[Nacionalitat catalana i/o nacionalitat espanyola. I l'europea?](#)» *Revista d'Estudis Autònoms i Federals*, núm. 25 (2017), p. 93-128.
- LINDE PANIAGUA, Enrique. «[Estado versus nación. El fin de la era de los nacionalismos en Europa](#)». *Revista de Derecho de la Unión Europea*, núm. 25 (2013), p. 21-46.
- LÓPEZ BASAGUREN, Alberto. «[La independencia de Escocia en la Unión Europea. Los efectos de la secesión de territorios en la UE entre política y derecho](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 33 (2014), p. 69-98.
- LÓPEZ CASTILLO, Antonio. «Autodeterminación soberanista e integración europea: España 2014». *Cuadernos de Alzate. Revista vasca de la Cultura y las Ideas*, núm. 46-47 (2013), p. 141-160.

- LÓPEZ GARRIDO, Diego (coord.); ALDECOA, Francisco; CÁMARA, Gregorio. «[Cataluña ante la Unión Europea. Las consecuencias jurídicas de la independencia](#)». Fundación Alternativas, 2015.
- LÓPEZ-JURADO ROMERO DE LA CRUZ, Carmen. «[La secesión de territorios no coloniales y el soberanismo catalán](#)». *Revista Electrónica de Estudios Internacionales*, núm. 26 (2013).
- MANGAS MARTÍN, Araceli. «Configuración del Estatuto Internacional del Estado en la Unión Europea: el respeto a la identidad nacional». *El derecho internacional en el mundo multipolar del siglo XXI: obra homenaje al profesor Luis Ignacio Sánchez Rodríguez*, 2013, p. 445-466.
- MANGAS MARTÍN, Araceli. «[La secesión de territorios en un Estado miembro: efectos en el derecho de la Unión Europea](#)». *Revista de Derecho de la Unión Europea*, núm. 25 (2013), p. 47-68.
- MATAS DALMASES, Jordi; GONZÁLEZ BONDIA, Alfonso; JARIA MANZANO, Jordi; ROMÁN MARTÍN, Laura. «[L'ampliació interna de la Unió Europea. Anàlisi de les conseqüències jurídicopolítiques per a la Unió Europea en cas de secessió o de dissolució d'un Estat membre](#)». Fundació Josep Irla, 2010.
- MEDINA ORTEGA, Manuel. «[Los ciudadanos europeos y la secesión de territorios en la Unión Europea](#)». *Revista de Derecho de la Unión Europea*, núm. 25 (2013), p. 69-86.
- MEDINA ORTEGA, Manuel. *El derecho de secesión en la Unión Europea*. Marcial Pons, 2014.
- MOLINA, Ignacio. «[Independentismo e integración europea: la imposible adhesión automática a la UE de un territorio secesionado](#)». Real Instituto Elcano, 22 de noviembre de 2012.
- PALOMARES AMAT, Miquel. «[Las decisiones de los jefes de Estado y de Gobierno, en el seno del Consejo Europeo, como categoría jurídica para regular, transitoriamente, la participación en la Unión Europea de nuevos Estados surgidos de la separación de Estados miembros](#)». *Revista d'Estudis Autònoms i Federals*, núm. 17 (2013), p. 146-183.
- PIRIS, Jean Claude. «[La Unión Europea, Cataluña y Escocia](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 101-134.
- POUS, Laura. «[Independence: does the EU really have nothing useful to say?](#)» *Catalan International View*, núm. 16 (2013-2014), p. 16-21.
- RIDAO MARTÍN, Joan; GONZÁLEZ BONDIA, Alfonso. «[La Unión Europea ante la eventual creación de nuevos Estados surgidos de la secesión de Estados miembros](#)». *Revista de Derecho de la Unión Europea*, núm. 27 (2014), p. 363-390.
- RIDAO MARTÍN, Joan. «La Unió Europea i els nous Estats sorgits per secessió dels seus membres. Una hipòtesi per a Catalunya». *Revista Jurídica de Catalunya*, núm. 2 (2014), p. 331-353.
- RUIPÉREZ ALAMILLO, Javier. «[La nueva reivindicación de la secesión de Cataluña en el contexto normativo de la Constitución Española de 1978 y el Tratado de Lisboa](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 31 (2013), p. 89-135.
- SAGARRA TRIAS, Eduard. «Nacionalitat catalana, nacionalitat espanyola i ciutadania de la Unió. Serien compatibles?». *Revista Jurídica de Catalunya*, núm. 2 (2013), p. 297-324.
- TAJADURA TEJADA, Javier. «[Más allá de un asunto interno: secesionismo e integración Europea](#)». Real Instituto Elcano, 22 de diciembre de 2014.
- TAJADURA TEJADA, Javier. «[Los procesos secesionistas y el derecho europeo](#)». *Teoría y realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 347-379.
- VAUBEL, Roland. «[The Political Economy of Secession in the European Union](#)». Universitat de Mannheim, 9 d'abril de 2013.

VAUBEL, Roland. «[The Political Economy of Secession in, and Withdrawal from, the European Union](#)». Universitat de Mannheim, abril de 2014.

VAUBEL, Roland. «[Secession in the European Union](#)». *Economic Affairs*. Vol. 33, núm. 3 (2013), p. 288-302.

WATERS, Timothy William. «[A world elsewhere: secession, subsidiarity, and self-determination as European values](#)». *Revista d'Estudis Autonòmics i Federals*, núm. 23 (2016), p. 11-45.

4.5 Estat propi i llengua

BRANCHADELL, Albert. «[Monolingüisme oficial en Estats lingüísticament heterogenis. El cas de l'Estat català independent](#)». *Revista d'Estudis Autonòmics i Federals*, núm. 21 (2015), p. 202-236.

GARCIA I SEVILLA, Lluís; JOAN I MARÍ, Bernat; SUAY, Ferran. «En tenir les eines, farem la feina». *Revista de Catalunya*, núm. 297 (2017).

JOAN, Bernat. «[How to address the language question in a new European state: the Catalan case](#)». *Catalan International View*, núm. 16 (2013-2014), p. 34-37.

MARÍ, Isidor. «[Notes sobre l'ordenament lingüístic d'una Catalunya sobirana. Quin model? Quin procés?](#)». *Revista d'Estudis Autonòmics i Federals*, núm. 21 (2015), p. 237-253.

POGGESCHI, Giovanni; CUKANI, Entela. «I diritti linguistici in Spagna: dalle nazioni linguistiche integrate alle nazioni linguistiche separate?». *Diritto Pubblico Comparato ed Europeo*, núm. 4 (2016), p. 1097-1120.

SENDRA, Montserrat. «[El debat sobre l'oficialitat lingüística: estat de la qüestió](#)». Blog de la *Revista de Llengua i Dret*, 29 de gener de 2015.

TORNER I GUINART, Rafael. «La llengua catalana i l'estat propi, un debat obert». *Revista de Catalunya*, núm. 297 (2017).

4.6 Independència i aspectes econòmics

AMAT, Oriol. «Impacte econòmic de diferents escenaris de futur per a Catalunya». *Revista de Catalunya*, núm. 291 (2015), p. 74-86.

AMAT, Oriol; Guinjoan, Modest (coordinadors) [et al.]. «Impacte econòmic de la independència». *Revista de Catalunya*, monogràfic 2016/1.

AMAT, Oriol; GUINJOAN, Modest (coordinadors). *Economia de Catalunya: preguntes i respostes sobre l'impacte econòmic de la Independència*. Profit, 2014.

AYADI, Rym [et al.]. «[Scenarios of Macro-economic Development for Catalonia on Horizon 2030. Economic effects of a potential secession of Catalonia from Spain and paths for integration with the EU. Final Report](#)». CIDOB, 2015.

BORRELL, Josep; LLORACH, Joan. *Las cuentas y los cuentos de la independencia*. Los Libros de la Catarata, 2015.

BOSCH, Alfred. *Como amigos: la independencia de Cataluña interesa a los españoles*. Galaxia Gutenberg, 2014.

BOSCH, Núria. [Anàlisi econòmica del procés d'independència de Catalunya](#). Fundació Josep Irla, 2013.

BOSCH, Núria; ESPASA, Marta. «Els reptes econòmics de la Unió Europea. Com afectarà la nova integració fiscal a les comunitats autònomes? Viabilitat de Catalunya com a estat. Anàlisi de la hisenda pública». *Informes Fundació CatDem* (juliol 2012).

BOYLAN, Brandon M. «In pursuit of independence: the political economy of Catalonia's secessionist movement». *Nations and Nationalism*. Vol. 21, núm. 4 (2015), p. 761-785.

CAMBRA DE COMERÇ DE BARCELONA. [El sector públic Catalunya i Espanya: impacte econòmic de diferents escenaris polítics](#). 2014.

CASAS, Ferran; TUGAS, Roger. *I tot això com es paga. Cent claus per entendre la Hisenda catalana*. Ara Llibres, 2017.

CUADRAS MORATÓ, Xavier. «Els reptes econòmics de la Unió Europea. Com afectarà la nova integració fiscal a les comunitats autònomes? Algunes reflexions sobre la independència de Catalunya i l'economia dels catalans». *Informes Fundació CatDem* (juliol 2012).

DE LA FUENTE, Ángel. «Balanzas fiscales: una breve introducción». *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 42 (2014), p. 78-83.

GARCÍA PASCUAL, Antonio. «[Sovereign implications of Catalanian Independence](#)». Barclays, 24 d'octubre de 2014.

GUINJOAN FERRÉ, Modest; CUADRAS MORATÓ, Xavier. *Sense Espanya: balanç econòmic de la independència*. Pòrtic, 2011.

GUINJOAN FERRÉ, Modest; CUADRAS MORATÓ, Xavier; PUIG RAPOSO, Miquel. *Com Àustria o Dinamarca. La Catalunya possible*. Grup 62, 2013.

MINISTERIO DE ASUNTOS EXTERIORES Y DE COOPERACIÓN. «[Consecuencias económicas de una hipotética independencia de Cataluña](#)». 17 de febrer de 2014.

PADROL, Heribert. «[Els reptes econòmics de la Unió Europea. Com afectarà la nova integració fiscal a les comunitats autònomes? Reflexió sobre una futura Agència Tributària catalana](#)». *Informes Fundació CatDem* (juliol 2012).

PALUZIE, Elisenda; PATXOT, Ció; SOUTO, Guadalupe. «[Perspectives d'una Seguretat Social catalana](#)». *Eines*, núm. 18 (2013), p. 39-45.

ZIPFEL, Frank; VETTER, Stefan; PIETZKER, Daniel. «[Better off on their own? Economic aspects of regional autonomy and independence movements in Europe](#)». *Deutsche Bank Research* (febrer 2015).

4.7 Processos constituents

FLORES JUBERÍAS, Carlos. «[¿Qué Constitución para Cataluña? Una aproximación crítica a los proyectos constitucionales del Procés](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 37 (2016), p. 405-433.

GUÉNETTE, David. «[Initier le processus constituant en contexte plurinational – Étude comparative des pouvoirs catalans et québécois de mettre en branle de la procédure de révision constitutionnelle de leur État](#)». *Revista d'Estudis Autònoms i Federals*, núm. 24 (2016), p. 46-79.

JARIA MANZANO, Jordi. «[La independència com a procés constituent. Consideracions constitucionals sobre la creació d'un Estat català](#)». *Revista d'Estudis Autònoms i Federals*, núm. 22 (2015), p. 184-218.

LÓPEZ BOFILL, Hèctor. «[El contracte a l'estat plurinacional](#)». *IDEES. Revista de Temes Contemporanis*, núm. 42 (2016), p. 70-81.

LÓPEZ, Jaume [et al.]. «[Monogràfic: l'elaboració democràtica de la constitució](#)». *Àmbits de Política i Societat* (abril 2015).

MARTÍ, Josep Lluís: «[Democràcia deliberativa republicana i processos constituents](#)». *Eines*, núm. 25 (2016), p. 6-16.

RENIU, Josep Maria. «[Copiem o innovem? Alguns suggeriments sobre el procés constituent català](#)». *Eines*, núm. 25 (2016), p. 32-39.

4.8 Les noves facultats d'execució del Tribunal Constitucional

RIDAO MARTÍN, Joan. «[Las nuevas facultades ejecutivas del Tribunal Constitucional como sustitutivo funcional de los mecanismos de coerción estatal del artículo 155 de la Constitución](#)». *Revista Vasca de Administración Pública*, núm. 106 (2016), p. 151-188.

RIDAO MARTÍN, Joan. «La reforma del procedimiento de ejecución en la ley del Tribunal Constitucional. La forja de una jurisdicción constitucional judicialista». *El Cronista del Estado Social y Democrático de Derecho*, núm. 65 (2017), p. 52-61.

ROIG MOLÉS, Eduard. «[Siete cuestiones y una conclusión a propósito de la sentencia del Tribunal Constitucional sobre la ejecución de sus resoluciones](#)». Blog de l'Institut de Derecho Público, 24 de novembre de 2016.

ROIG MOLÉS, Eduard; NIEVA FENOLL, Jordi. «El Tribunal Constitucional y sus nuevas, e insólitas, facultades de ejecución: un duro golpe a su *auctoritas*». *Diario La Ley*, núm. 8892 (2 gener 2016).

VILLAVERDE MENÉNDEZ, Ignacio. «[Cumplir o ejecutar. La ejecución de sentencias del Tribunal Constitucional y su reciente reforma](#)». *Teoría y Realidad Constitucional*, núm. 38 (2016), p. 643-682.